

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 1938

ΑΡΙΘ. 23-24

ΝΕΦΟΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Ἡ αὔριον Κυριακή, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν γεραίρει τὴν μνήμην πάντων τῶν ἁγίων συλλήβδην, ἐνέχει διττὴν σημασίαν. Πρῶτον, ὑπομνήσκει εἰς ἡμᾶς, ὅτι πλὴν τῶν καθ' ἡμέραν ἐορταζομένων ἁγίων ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, τῶν ὁποίων ἀπομένουσιν ἄγνωστα τὰ ὀνόματα· καὶ δεύτερον, ὅτι τῶν ἁγίων τούτων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἱστορία ἀποτελεῖ κυρίως τὴν πραγματικὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἱστορίαν καὶ ἅμα — ὅπερ ταῦτόν — τὴν μεγάλην παράδοσιν, τὴν ὁποίαν ἐκληροδότησεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ χριστιανικὸν παρελθὸν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν καλούμεθα νὰ ἐμβαθύνωμεν.

Τὸ γνωστὸν ἀγιολογικὸν ὀνοματολόγιον τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν ἀποτελεῖ τὸν ὅλον πλοῦτον τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ὅπισθεν τῆς ἀγιολογικῆς πινακοθήκης τῶν ἐμφανῶς ὀνοματιζομένων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἀγωνιστῶν τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων ὑπῆρξε καὶ ἡγωνίσθη στρατιὰ ὅλη ἡρώων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν ὀνόματα παρέμειναν ἄγνωστα, αἱ πράξεις ὅμως συναπετέλεσαν τὸν ἱερὸν στήμονα, διὰ τοῦ ὁποίου ὑφάνθη ὁ ἄρραφος τῆς Ἐκκλησίας χιτῶν. Τὸ ἅλας τῆς γῆς δὲν ἀποτελοῦν οἱ ὀνομαστοὶ μόνον· ὑπάρχει καὶ ἡ πληθὺς τῶν ἀωνύμων καὶ ἀφανῶν, τῶν λεληθότως συστηριζόντων τὸ ἐκκλησιαστικὸν οἰκοδόμημα ὡς μυστικοὶ στῦλοί του. Πάντοτε καὶ πανταχοῦ, ἐν πάσῃ ἐνορίᾳ καὶ ἐν παντὶ ἐκκλησιάσματι, ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὑπάρχει εἰς πυρρὴν πιστῶν, ἀφωσιωμένων εἰς τὸν Θεόν, ἀκραιφνῶν χριστιανῶν, ἐμμενόντων ἀκλονήτως εἰς τὴν πάτριον θρησκείαν, τροφὴν ἔχόντων τὴν χάριν τῶν μυστηρίων καὶ διὰ τῆς ὅλης τῶν βιοτικῆς ἀκτινοβολούντων εἰς τοὺς περὶ αὐτοὺς κύκλους τὸ φῶς τῆς ἐπι τὸν μό-

διον ἐστημένης λυχνίας καὶ ἀναδιδόντων τὸ ἄρωμα τῆς καθ' ὅλου κατὰ Χριστὸν ζωῆς, ὧν ὅμως τὰ ὀνόματα παραμένουσιν ἄσημα καὶ μὴ ἀνάγραπτα εἰς τὰς ἱστορικὰς δέλτους τῆς κοινωνίας τῶν ἁγίων, τῆς ὁποίας ἐν τούτοις ἀποτελοῦν τὰ ἐκλεκτότερα μέλη.

Πάντων τούτων τῶν γνωστῶν καὶ τῶν ἀγνώστων ἁγίων ἡ βιοτικὴ, εἴτε εἰς τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ πολυβάσανον μαρτύριον ἀπολήξασα, εἴτε ἐν ὁσιότητι ἀδιαταράκτῳ διανυσεῖσα, ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἀποτελεῖ μίαν τῶν εὐγλωττοτέρων μαρτυριῶν περὶ τῆς θείας τοῦ Χριστιανισμοῦ προελεύσεως καὶ δυνάμεως, ἀφ' ἑτέρου διαγράφει τὴν θετικὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ συνθέτει τὴν γνησίαν χριστιανικὴν παράδοσιν, ἧς κληροδοτεῖται διὰ τῶν αἰώνων εἰς τὰς γενεὰς τῶν πιστῶν. Νέφος ὅλων μαρτύρων ἐπλήρωσε καὶ πληροὶ ἐκάστοτε τῆς Ἐκκλησίας τὸν οὐρανόν, εἶνε δὲ φανερόν ὁπόσῃν εὐγνωμοσύνην ὀφείλομεν οἱ ἐπιγιγνόμενοι εἰς αὐτοὺς καὶ μετὰ πόσης εὐλαρείας καὶ πόσου ζήλου ὑποχρεώμεθα νὰ ἐνστερνιζώμεθα καὶ περιέλωμεν τὴν παρ' αὐτῶν κληροδοτηθεῖσαν ἡμῖν παράδοσιν, τὴν μὲ τόσα αἵματα, τόσας ἀγωνίας, τόσας ἀρετὰς καὶ τῆσιν συνοχὴν γραφείσαν ὑπὸ τῶν ἁγίων πάντων. Ἡ πολυτιμος αὕτη παράδοσις εἶνε ἡ πραγματικὴ καὶ αἰσιακοπος τῆς Ἐκκλησίας ζωὴ, οἰκουσα διὰ τῶν αἰώνων μέχρις ἡμῶν καὶ διὰ τῶν αἰώνων συνεχίζομενη εἰς τὸ διηγεῖς εἰς πάσας τὰς γενεὰς, ὑπερνήκησασα πᾶσαν ἀντιξοότητα, εἰσοῦσασα εἰς τὴν ζωὴν καὶ τῶν μὴπω ἐκχριστιανισθέντων λαῶν, ἐμποτίσασα πάντας τοὺς πολιτισμοὺς καὶ σταθερῶς διασωζομένη καὶ ἀκμάζουσα, παρὰ τοὺς ἄλλεπαλληλους ἐν τῷ κοσμῷ ἀφανισμοὺς.

Τοιαύτης παραδόσεως δημιουργοὶ ἀπέβησαν οὐ μόνον οἱ τὸ ἀγιολογικὸν ὀνοματολόγιον τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦντες, ἀλλὰ καὶ

πάντες ἐκεῖνοι οἱ ἀνώνυμοι ἅγιοι, ἄνδρες ὁμοῦ καὶ γυναῖκες, οἱ χριστοφόρον ζήσαντες ζωὴν ἐν μέσῳ τῶν λυμαινομένων τὰς κοινω- νίας ποικίλων πονηριῶν. Τούτων τῶν ἁγίων τὰ ὀνόματα ἂν ἦνε ἀγνωστα εἰς ἡμᾶς, εἶνε ὅμως γνωστότατα εἰς τὴν βίβλον ἐκείνην τῆς ζωῆς, ἣτις τόσον διαφέρει τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορικῆς βίβλου. Καὶ ὁσάκις ἀπαγγέλλομεν τὸ Σύμβολον τῆς ἡμετέρας πίστεως ὡς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ πίστις αὕτη, πᾶσα τοῦ Συμβόλου φράσις καὶ λέξις, εἶνε ἀπαύγασμα μαρτυρικοῦ αἵματος, ἀλλ' ἕμα καὶ πολλῆς προσευχῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστὸν ἀνα- ρίθμων γενεῶν ἁγίων, τῶν ἁγίων πάντων, νέφους ὄλου μαρτύρων, τῶν τε γνωστῶν καὶ τῶν ἀνωνύμων.

ΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ ΤΗΣ ΒΑΒΕΛ ΚΑΙ ΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου οἱ μαθηταὶ κατέ- μενον ἐν τῷ ὑπερφῶ «προσκαιροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει», κατὰ τὸν συγγραφέα τῶν «Πράξεων» συμπληρωθεῖσης δὲ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς ἐπληρώθη αἰφνιδίως ὁ οἶκος οὐρανόθεν ἦχος «ὡσπερ πνοῆς βιαίας» καὶ ὤρθησαν αὐτοὶς διαμεριζόμενοι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθησέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι». Πρόκει- ται δὴλα δὴ περὶ τῆς πληρώσεως τῆς πρὸς τοὺς μα- θητὰς ἐπανειλημμένως δωθείσης ἐπαγγελίας τοῦ δι- δασκάλου τῶν ὅτι θὰ πέμψῃ εἰς αὐτοὺς τὸν Παρά- κλητον, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὅστις θὰ ὠδήγηε αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

Ἡ παρουσία καὶ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ ἀνθρωπότητι οὐδέποτε ἔλειψε καὶ ὡς βαθμιαία προποροισκευὴ τῆς εἰς τοὺς πρωτοπλάστους ἐπηγγελ- μένης λυγρώσεως καὶ κατ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ τῆς Π.Δ. καὶ τῆς Κ.Δ. μεταίχιμον. Τὸ ἐν ταῖς «Πράξεσιν» ὁ- μως ἱστορούμενον γεγονός εἶνε νέον τι, ὅπως ἐξαιρε- τικὸν καὶ πρωτοφανές, διότι ἀποτελεῖ τὴν πληρῶσιν τῆς περὶ αὐτοῦ προφητείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἐκχυσὶν τοῦ πληρώματος τῆς θείας χάριτος, τῆς «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» ὁδηγοῦ, διότι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶνε «τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας».

Πρὸ τῆς ἐλελεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν τῷ ἀμικτωλῶ κόσμῳ ἦτο ἀγνωστον τὸ πᾶν ἡ ἡμῶν τῆς ἀ- ληθείας. Ψυχῆς γνώσις ἐπρωτάνευεν ἐν τῷ προχρι- στιανικῷ κόσμῳ, ὅπου δὲ ἀγνοεῖται ἡ ἀληθῆς γνώ- σις, ἐκεῖ ἐμπολιτεύεται παντοία πλάνη, πλῆθος πλα- νῶν. Μόνον ἡ ἀλήθεια εἶνε μία καὶ ἐνιαία ἡ πλάνη εἶνε πολυμερῆς καὶ πολλαπλασία, καὶ ὡς τοιαυτὴ εἶνε διασπαστικὴ τῆς ἐνότητος. Αἱ πλάναι εἶνε πάν- τοτε πολλαὶ καὶ μερίζουν τὴν ἀνθρωπότητα. Τῆς δια-

σπάσεως ταύτης εἰς ἄλληλοσυγκρουόμενας ομάδας εἶχε πικρὸν πείραν ἡ ἀνθρωπότης καὶ πάντοτε ἔτρο- φεν ἰσχυρὸν τὸν πόθον νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἰδεῶ- δες τῆς ἐνότητος, τῆς ἀναγωγῆς τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς εἰς ἐνιαῖον ὄργανισμόν, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ ἀφ' ἑαυτῆς. Ἡ πλάνη, αἱ πλάναι, ἤσκουν ἰσχυρὸν τὸ κράτος ἐπὶ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, ἔτροφον τὸν ἐγωϊσμόν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ ἀλαζονικὸν ἐγκλημα τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ διάσπασίς τῆς. Ἡ ἐνιαία τῆς ἀνθρωπότητος γλῶσσα κατεκερ- ματίσθη εἰς πολυγλωσσίαν διασπαστικὴν τῆς ἐνότη- τος καὶ ἐπηκολούθησεν ἡ ἐκ τῆς ἀσυνεννοησίας διαί- ρσεις καὶ διασπορά· «συνέχεε Κύριος τὰ χεῖλη πάσης τῆς γῆς, καὶ ἐκείθεν διέσπειρεν αὐτοὺς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς». Καὶ ἐπῆλθεν ἡ «Σύγχυσις».

Ταύτην ἀκριβῶς τὴν «Σύγχυσιν» ἦλθε νὰ ἄρῃ ἡ ἐπέλευσις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος διὰ τῆς ἀποκαλύ- ψεως τῆς ἀληθείας, διότι εἶνε «τὸ Πνεῦμα τῆς ἀ- ληθείας ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν» ἀφ' ἑαυ- τοῦ, ἀλλὰ ἐκπορεύεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ πέμπε- ται ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. Εἶνε τὸ Πνεῦμα τῆς ἀλη- θείας, διότι «διδάσκει πάντα» καὶ «ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλεῖ» («ἐκ' τοῦ ἐμοῦ λήψεται») καὶ «τὰ ἐρχόμενα ἀναγγέλλει». Εἰς αὐτὸ εἶνε ἀνατεθειμένος, ἅμ' ὡς ἔλθῃ, νὰ «ἐλέγξῃ τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως», ἐπειδὴ δὲ ἀπο- τελεῖ τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, οἱ ἀπόστολοι ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου τὴν ἐντολὴν νὰ βαπτίζωσι τὰ ἔθνη καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τὸ Πνεῦμα ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον τῶν μαθη- τῶν τοῦ Κυρίου ὑπὸ τὴν μορφήν πυρινῶν γλωσσῶν. Ἐὰν κατὰ τὸ ἐπεισόδιον τῆς γῆς Σεναὰρ ἡ γλῶσσα, διασπασθεῖσα εἰς γλώσσας, ἐπήνεγκε τὴν σύγχυσιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀλαζονείας πλάνην των, ἐν τῷ ὑπερφῶ τῶν μαθητῶν αἱ γλῶσ- σαι, τὸναντίον, ἤγαγον εἰς τὴν ψυχικὴν καὶ ἰδεολο- γικὴν ἐνότητα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ. Ὑπὸ τῆς ἐμπνευσῆν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οὐκ ἔχον πληθεῖ οἱ ἀπόστολοι, «ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσ- σαις», ἡ δὲ πολυεθνία τῶν ἀσρατῶν, παρ' ὅλον τὸν γλωσσικὸν χωρισμόν τῆς, ἤκουε καὶ ἐνόει τὴν μίαν καὶ ἐνιαίαν ἀλήθειαν ἐξαγγελιομένην διὰ στόματος τοῦ ἀπ. Πέτρου καὶ διὰ τῆς αὐτῆς κοινῆς πίστεως ἠνοῦντο εἰς ἕν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Χριστοῦ τὸ σῶμα. Ἡ πολυγλωσσία αὕτη τῶν πνευματικῶν μαθητῶν ἤγαγεν εἰς τὴν γένεσιν ἐνὸς νέου ὄργανισμοῦ, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κ. Διαθήκης, ἣτις, κεφαλὴν ἔχουσα τὸν Χριστόν, ἀ- πέβη ἡ θεματοφύλαξ τῆς διὰ τοῦ Πνεύματος ἐξαγ- γελθείσης μᾶς καὶ μόνης καὶ ἐνιαίας ἀληθείας. Οὕτω ἐπῆλθε διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ ἐν Χρι- στῷ Ἐνότης τῆς τέως διεσπασμένης ἀνθρωπότητος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἀποστολὴ εἶνε νὰ ἐξγγέλλῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην διὰ τῆς οἰκουμε- νικῆς τῆς συνειδήσεως εἰς τὰ ἔθνη μέχρις οὐ πάντα ἀποτελέσουν μίαν ποιμῆν ὑπὸ ἕνα Ποιμένα, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΕΞΟΔΟΣ

Δ'. Μάταιαι ἀπόπειραι τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν ἵνα ἐπιτύχωσι παρὰ τοῦ Φαραῶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἔξοδον (ο, 1-7, 7).

1ον. Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν ἀνακοινοῦσιν εἰς τὸν Φαραῶ τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ, στ. 1-5. α'.) Ἡ πρώτη ἀνακοίνωσις, στ. 1-2. β'.) Ἐπιμονωτέρα ἀνακοίνωσις τῶν θείων διαταγῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιμονωτέρα ἄρνησις, στ. 3-5.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ περὶ οὗ πρόκειται Φαραῶ εἶναι Μενεφθᾶ Α', υἱὸς καὶ διάδοχος Ῥαμοῦ Β'. Κατὰ δὲ τὸν ψαλμ. 77, 12, 43, τὰ κατὰ τὴν Ἐξοδον γεγονότα συνέβησαν εἰς τὴν πόλιν Τάνιν τῆς Αἰγύπτου.

2ον. Ἐπαύσεις τοῦ διωγμοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν. 5, 6-18. Ὁ βασιλεὺς ἐπιβάλλει εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ἐπιβαρυντικωτέρας ἀγγραφείας: ἡ συναγωγή τῶν ἀχύρων, στ. 6-9. β'.) Ἡ ἐκτέλεσις τῶν νέων διαταγῶν τοῦ βασιλέως, στ. 10-14. γ'.) Παράπονα τῶν «γραμματοῦν» ἐπὶ τῶν συντελουμένων ὑπὸ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἔργων πρὸς τὸν Φαραῶ, καὶ σαρκαστικῆ ἀπάντησις αὐτοῦ, στ. 15-18. Πρβλ. στ. 4-5.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Οἱ «γραμματοεῖς» ἦσαν Ἑβραῖοι καὶ κατέγραφον τὸ ἔργον ἐκάστου.

3ον. Πικρὰ παράπονα τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ τοῦ Μωϋσέως. 5, 19-23. α'.) Οἱ «γραμματοεῖς» παρονοῦνται κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν, καὶ ἐπιρρίπτουσιν εἰς αὐτοὺς τὴν εὐθύνην τῆς ἐπιθεινώσεως τῆς θείσεως των, στ. 19-21. β'.) Καὶ ὁ Μωϋσῆς, τὸ καθ' ἑαυτὸν, ἐκφράζει τὸ παράπονον του πρὸς τὸν Θεόν, στ. 22-23.

4ον. Ὁ Θεὸς ἐπαναλαμβάνει πρὸς τὸν Μωϋσέα ὄλας του τὰς ὑπόσχέσεις. 6, 1-8. α'.) Ἐμφαντικῆ εἰσαγωγή, στ. 1. β'.) Ὁ Θεὸς ἀναμνησκαται τῆς πρὸς τοὺς τρεῖς μεγάλους Πατριάρχας «διαθήκης» αὐτοῦ περὶ τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας, στ. 2-5. γ'.) Ἀνανέωσις καὶ ὑρῶσις τῆς «διαθήκης» ἐκείνης, στ. 6-8: ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ζυγοῦ, στ. 6: υἱοθεσία τῶν Ἑβραίων ὡς «περιουσίτου λαοῦ», στ. 7: ἡ ἀφρευκτος μελλοντικῆ ἀποκατάστασις αὐτῶν ἐν Παλαιστίνῃ, στ. 8.

5ον. Ὁ Μωϋσῆς δὲν εἰσακούεται παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις ὁ Θεὸς ὅμως ἐντέλλεται καὶ πάλιν εἰς αὐτὸν νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ διαβήματά του παρὰ τῷ Φαραῶ. 6, 9-13. α'.) Οἱ Ἰσραηλίται ἀρνοῦνται νὰ ἀκούσῃν τὸν Μωϋσέα, στ. 9. β'.) Ὁ Θεὸς ἀναθέτει εἰς τὸν Μωϋσέα καὶ δευτέρου μεσολάβησιν παρὰ τῷ Φαραῶ, στ. 10-11. γ'.) Μετὰ δισταγμὸν τοῦ Μωϋσέως, ὁ Θεὸς ἐπιμένει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δευτέρας ταύτης μεσολαβήσεως, στ. 12-13.

6ον. Γενεαλογία τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν. 6, 14-28. α'.) Ὁ τίτλος τοῦ περιγραφόμενου τούτου, στ. 14α' β'.) Μνεῖα τῶν δύο μεγαλυτέρων ἀδελφῶν τοῦ Λευὶ, στ. 14β'-15: Ρουβὴν, Συμεὼν. γ'.) Γενεολογι-

κὸς πίναξ τοῦ Λευὶ, στ. 16-25. δ'.) Μνεῖα τοῦ Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν ἐν κατακλείδι τοῦ γενεαλογικοῦ καταλόγου, στ. 26-28. ε'.) Ἀνακεφαλαίωσις τοῦ 6, 1-13 στ. 29-30.

7ον. Ὁ Θεὸς ἐπαναλαμβάνει πρὸς τὸν Μωϋσέα τὰ τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐντολῆς, 7, 1-7. α'.) Ἡ ἀποστολή, στ. 1-5: τί θὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν Φαραῶ, στ. 1-2. Ὁ Θεὸς προλέγει τὴν σκλήρυνσιν τοῦ Φαραῶ, στ. 3-4α' διαβεβαίωσις ὅτι ἐν τέλει θὰ ἀχθῆ εἰς αἴσιον πέρας ἡ ἀποστολή, στ. 4β'-5. β'.) Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν συμμορφοῦνται πλήρως πρὸς τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, στ. 6-7.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τῆς παρὰ τῷ Φαραῶ ἀποστολῆς, ὁ μὲν Μωϋσῆς ἦτο ὄγδοηκοντα, ὁ δὲ Ἀαρὼν ὄγδοηκοντα τριῶν ἐτῶν, στ. 7.

Ε'. Αἱ ἑννέα πρώται πληγαὶ τῆς Αἰγύπτου.

7, 8-11, 10.

1ον. Τὸ θαῦμα τῆς μετατροπῆς τῆς ῥάβδου εἰς ὄφρακοντα. 7, 8-13. α'.) Τὸ θαῦμα. στ. 8-10. β'.) Ἡ ἀντίπραξις τῶν Αἰγυπτίων «φαρμακῶν καὶ ἐπαιδιῶν». στ. 11-12α. γ'.) Συμβολικῆ ὑπεροχὴ τῆς θαυματουργικῆς δυνάμεως Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν, στ. 12β. δ'.) Οἰκτιρὸν ἀποτέλεσμα διὰ τὸν Φαραῶ, στ. 13.

2ον. Ἡ πρώτη πληγὴ τῆς Αἰγύπτου. 7, 14-25. α'.) προαγγελία αὐτῆς εἰς τὸν Φαραῶ, στ. 14-18. β'.) Ὁ Θεὸς δίδει διαταγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ θαύματος. στ. 19. γ'.) Ἐκτέλεσις τοῦ θαύματος: μεταβολὴ τῶν ὑδάτων τῆς Αἰγύπτου εἰς αἷμα. στ. 20-21. δ'.) Ἀντίπραξις τῶν Αἰγυπτίων ἐπαιδιῶν καὶ σκλήρυνσις τοῦ Φαραῶ, στ. 22-23. ε'.) ἐπακολούθημα καὶ χρόνος διαρκείας τῆς πρώτης πληγῆς.

3ον. Δευτέρα πληγὴ τῆς Αἰγύπτου: οἱ βότραχοι. 8, 1-15. α'.) Ἡ προαγγελία αὐτῆς, στ. 1-4. β'.) Τὸ θαῦμα (στ. 5-6) καὶ ἡ κατ' αὐτοῦ ἀντίπραξις τῶν ἐπαιδιῶν (στ. 7). γ'.) Ὁ Φαραῶ ζητεῖ χάριν καὶ ἀρχίζει νὰ ὑποχωρῆ, στ. 8-11. δ'.) Ἡ πληγὴ αἰρῆται (στ. 12-14), ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἀρνεῖται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του (στ. 15).

4ον. Τρίτη πληγὴ: οἱ σκνίφες. 8, 16-19. α'.) Διαταγὴ καὶ ἐκτέλεσις αὐτῆς, στ. 16-17. β'.) Πλήρης ἀποτυχία τῆς ἀντιπράξεως τῶν ἐπαιδιῶν, στ. 18-19.

5ον. Τετάρτη πληγὴ: ἡ κυνόμυα. στ. 20-32. α'.) Ἡ προαγγελία τῆς πληγῆς, 20-23. β'.) Ἡ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπιφορὰ τῆς πληγῆς (στ. 24) καὶ ἡ παροχθεῖα παρὰ τῷ Φαραῶ ἐντύπωσις στ. 25-29. γ'.) Ἡ πληγὴ παύει, ἀλλ' καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς ἀρνεῖται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του. στ. 30-32.

6ον. Πέμπτη πληγὴ: ἡ θανάτωσις τῶν ζώων τῶν Αἰγυπτίων, 9, 1-7. α'.) Προαγγελία τῆς πληγῆς, στ. 1-5. β'.) Ἡ θανάτωσις τῶν πλείστων (πρβλ. στ. 9 καὶ 19) ζώων. στ. 6. γ'.) Ἐπιμονὴ τοῦ Φαραῶ εἰς τὴν σκλήρυνσιν αὐτοῦ, στ. 7.

7ον. Ἐκτη πληγὴ: ἡ καμινὰ αἰθαλή, ἔλη φλυκτίδες, 9, 8-12. α'.) Ἡ θεία διαταγὴ, στ. 8-9. β'.) Τὸ θαῦμα στ. 10: προσβάλλοντα καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπαιδιῶν στ. 11: ἀλλ' ἡ σκλήρυνσις τοῦ Φαραῶ ἐξακολουθεῖ στ. 12.

8ον. Ἐβδόμη πληγὴ: ἡ βροχὴ τῆς χαλάζης. 9,

13-35. α'.) Μακρὰ καὶ τρομερὰ προαγγελία αὐτῆς πρὸς τὸν Φαραῶ, στ. 13-19. β'.) Πῶς ἠκούσθη ἡ θεία ἀπειλή: οἱ θεοφοβούμενοι ὑπήκουσαν στ. 20-οἱ ἄπιστοι δὲν συνεμορφώθησαν εἰς δοθεῖσαν προσταγὴν τοῦ Κυρίου στ. 21. γ'.) Τὸ θαῦμα, στ. 22-26. δ'.) Ἡ στάσις καὶ ἐντύπωσις τοῦ βασιλέως, στ. 27-28. δ'.) Ὑποσχέσεις στ. 29, ἀλλὰ καὶ ἐπιφυλάξεις τοῦ Μωϋσέως στ. 30. ε'.) Αἱ ἀπὸ τῆς χαλάζης ζημίαι, στ. 31-32. στ'.) Κατάπανσις τῆς πληγῆς, στ. 33, ἀλλὰ καὶ νέα σκλήρυνσις τοῦ μονάρχου, στ. 34-35.

9ον. Ὀγδόη πληγὴ: αἱ ἀκροῖδες, 10,1-20. α'.) Ἡ προαγγελία, στ. 1-6. β'.) Ὁ Φαραῶ φαίνεται ὑποχωρῶν κατόπιν ἐπεμβάσεως τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων του, στ. 7-11 γ'.) Ἡ πληγὴ, στ. 12-15. γ'.) Ὁ Φαραῶ παρουσιάζεται μετανοῶν ζητεῖ ἔλεος παρὰ τοῦ Θεοῦ, στ. 16-17. ε'.) Παῦσις τῆς πληγῆς στ. 18-19, ἀλλὰ καὶ νέα σκλήρυνσις τοῦ Αἰγυπτίου μονάρχου στ. 20.

10ον. Ἐνάτη πληγὴ: τὸ πυκνὸν σκότος, 10,21-29. α'.) Ἄνευ προειδοποιήσεως ἐπιφορὰ τῆς πληγῆς, στ. 21-23. β'.) Ὁ Φαραῶ συγκαταίθεται ὑπὸ ὄρον, ἀλλ' ὁ Μωϋσῆς ἀποκρούει, στ. 24-26. γ'.) Ἐσχάτη σκλήρυνσις τοῦ Φαραῶ στ. 27-28 καὶ ἀξιοπρεπὴς στάσις τοῦ Μωϋσέως στ. 29. 11ον.

Πρόρρησις τῆς δεκάτης πληγῆς: 11,1-10. α'.) Ἱστορικὴ παρένθεσις εἰς τὸ 10,23 καὶ ἐφεξῆς, πρὸ τῆς τελευταίας ἐπισκέψεως τοῦ Μωϋσέως εἰς τὸν Φαραῶ (πρβλ. 10, 24 κ.ε). β'.) Προαγγελία τῆς δεκάτης πληγῆς, στ. 4-8. γ'.) Συμπέρασμα καὶ σύντομος ἀνακεφαλαίωσις τῶν ἐξιστορηθέντων ἀπὸ Κεφ. 4,1. κ.ε. στ. 9-10.

E. I. K

Ἡ ΕΝ ΡΩΜΗ ΔΙΑΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ Ο ΕΝ ΑΥΤΗ ΜΑΡΤΥΡΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ

Ἡ περὶ 25ετούς ἐν Ῥώμῃ διαμονὴ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου καθολικὴ ἀντίληψις καὶ ὁ ἐν τῇ πόλει αὐτῆ μαρτυρικὸς τούτου θάνατος ἀπὸ 600 καὶ πλέον ἐτῶν ἀποτελεῖ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ζήτημα ὀξυτάτης ἀντιθέσεως μεταξὺ κυρίως τῶν διαμαρτυρομένων, μετὰ φανατισμοῦ ἀγνοουμένων ὡς μὴ ἱστορικῶς ὀρθὴν ταύτην καὶ τῶν καθολικῶν, μετ' οὐχὶ ὁμοίως μικροῦ φανατισμοῦ, ὡς εἰκόσ, ὑποστηριζόντων οὐ μόνον τὴν ἀλήθειαν τοῦ Πέτρου ἐν Ῥώμῃ διαμονήν, ἀλλὰ καὶ τὴν τούτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταυτῇ 25ετῆ ἐπισκόπευσιν καὶ τὸν ἐπὶ Νέρωνος τῷ 64 μ. Χ. μετὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου μαρτυρικὸν θάνατον.

Πρῶτος ὁ Marsilius von Padua ἐν τῷ ἐν ἔτει 1326 δημοσευθέντι ἔργῳ αὐτοῦ «Defensor pacis» ἠμφισβήτησε τὴν κοινῶς ἄχρι τότε ἀνεγνωρισμένην ἀντίληψιν περὶ 25ετούς ἐν Ῥώμῃ διαμονῆς τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Ἐκτοτε τὸ ζήτημα ἐτέθη ἐν μέσῳ δύο ἀντικρουσθέντων ἀποψέων καθολικῶν καὶ διαμαρτυρομένων, χωρὶς μέχρι καὶ τῆς σήμερον ἢ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἕως νὰ καταπαύσῃ δι' ὀριστικῆς ἐπιστημονικῆς λύσεως καὶ ἀποδείξεως ἀναμφισβήτητου τῆς μιᾶς τῶν ἀποψέων τούτων. Ἡ ὑπό τοῦ

Marsilius von Padua ὑποστηρικθεῖσα θέσις εἶρε μεταξὺ τῶν διαμαρτυρομένων τοὺς φανατικὸς αὐτῆς ὀπαδοὺς κυρίως ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως, καταλήξασα εἰς ὀριστικὴν, ὡς ἐφάνη πρὸς στιγμήν, λύσιν τοῦ ζητήματος, διὰ τοὺς προτεσιάντας τοῦλάχιστον, κατόπιν τῆς ὀξυνοστατίας ὑπὸ τοῦ περιπύστου F. Cr. Baur (1831) ἀσκηθείσης κριτικῆς. Ἐν τέλει ὁμως τοῦ 19 αἰ. ἡ ὀρθοτικὴ αὐτῆ θέσις τοῦ Baur παρεχώρησε τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν περισσότερον ἐπὶ τῆς παραδόσεως στηριζομένην ἀντίληψιν τοῦ γνωστοῦ A. Harnack, ὅστις ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ: Die Chronologie der altchristl. Literatur I. (1897) 244, ὑποσημ. 2 ἐξακρότησε τὴν προελθούσαν ἐκ μέρους τῶν διαμαρτυρομένων πολεμικὴν ὡς ἐκ προκαταλήψεως καὶ ἀπὸ σκοποῦ γενομένην. Ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ μετὰ ταῦτα σχεδὸν πάντες οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἱστορικοὶ—διαμαρτυρομένοι καὶ μὴ—ἀπὸ τῶν μᾶλλον καταφατικῶς εἰς τὸ τιθέμενον ζήτημα. Ὁ βαθύτερον ὁμως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει οὐ μόνον ἱστορικῶν, ἀλλὰ καὶ λειτουργικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν ἐξετάσας τὸ ζήτημα εἶναι ὁ νῦν καθηγητῆς ἐν Βερολίνῳ γνωστός ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς H. Lietzmann διὰ τοῦ ἔργου αὐτοῦ «Petrus und Paulus in Rom, Bonn 1915». Τὸ συμπέρασμα τῆς σπουδαιότητος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐρεῦνης τοῦ H. Lietzmann θὰ ἠδύνατο νὰ συνοψισθῇ εἰς τὰς ἀκολουθούσας τοῦ ἰδίου λέξεις: «Οὐδεμία ἱστορικὴ βεβαιότης, ἐν τούτοις πᾶσαι αἱ πιθανότητες ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ ὅτι ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος εἴρον ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Νέρωνος μαρτυρικὸν θάνατον» (μν. ἔ. σ. 176). Ἐν δε τῇ σ. 177, ἐν ἡ λόγος γίνεται περὶ τῆς γνησιότητος των ἐν Ῥώμῃ ἐπιδεικνυομένων τάφων τῶν οὐ κορυφαίων ἀποστόλων, λέγεται: «Λύεται πᾶσα δυσχερεία, εἰάν ὄντως ὁ Πέτρος ἐκεῖ ἐτάφη, ἔνθα νῦν ὑπῄθται ὁ θόλος τοῦ Bramante καὶ ὁ Παῦλος ἀνελευση ἐκεῖ, ἔνθα ἡ αἴθουσα τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων ἐκτείνεται».

Ἡ δὲ ἐν ἔτει 1909 ὁ Γάλλος προτεστάντης θεολόγος Ch. Guignebert, La primauté de Pierre et la venue de Pierre à Rome, ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐντελῶς ἀντιθετον τοῦ H. Lietzmann ἀποψιν (πρβλ. ἀντιθετως: P. Monceaux, Revue d'hist. et de lit. rel. N. S. I (1910) 216/40 καὶ A. Flaminio, Revue d'hist. ecclésiast. (1913) 249/71, 473/88). Ἔως ἀποψεις τοῦ H. Lietzmann ἀμα τῆ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου του ἐπολεμήθη ὁ ἐν Βεννῆ φιλολογος Ad. Bauer (Wiener Studien 1916, 270/307: Die Legende von dem Martyrium des Petrus und Paulus in Rom). Ἄλλ' ἡ ὑπό τοῦ Βενναιου φιλολογου Ad. Bauer ἀσκηθεῖσα κριτικὴ, οὐσολως ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ καθηγητοῦ H. Lietzmann, ὥστε νὰ μεταβληθῇ οὗτος ἐν τῇ ἐν ἔτει 1921 γενομένῃ δευτεροῦ ἐκδοσεῖ τοῦ ἔργου του: «Petrus und Paulus in Rom» τας ἐπὶ τοῦ θέματος ἀντιληψεις του καὶ τὰ εἰς αὐτὰς διὰ τῆς πρώτης του ἔργου του ἐκδοσεως κατέληξεν οὗτος συμπεράσματα. Ἔως ἰδίας ἐπὶ λέξει γνώμας ἐξεφρασε καὶ ἐν τῇ δευτεροῦ ταυτῆ ἐκδοσει (σ. 245, 247). Ἐκτοτε τὸ ζήτημα ἤρχισεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον νὰ ἐγείρῃ τὸ ἐνοδιαφερόντων τε διαμαρτυρομένων καὶ τῶν καθολικῶν καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν παρατά-

ἔρων ἤχοισαν νὰ λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν ζωντοῦ πλέον διεξαγομένην διὰ τῆς γοσσιδὸς συζήτησιν. Καὶ ναὶ μὲν πρὶν τῆς ἐμφανίσεως τῆς δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ ἔργου τοῦ Lietzmann σχετικὴν μελέτην ἐδημοσίευσεν ὁ Ἀμερικανὸς φιλόλογος E. Fr. Merrill, Essay in early christian History 1924, 267/333, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ ἔργου τοῦ H. Lietzmann ὁ ἄγων ἐξετάθη ἔτι μᾶλλον, πλεῖστοι δ' ἄσοι καθολικοὶ τε καὶ διαμαρτυρούμενοι ἔσπευδον, οὐχὶ ἄνευ φανατισμοῦ, νὰ λάβωσι μέρος. Ὅσα π. γ. τὰς σχετικὰς μελέτας καὶ τὰ ἄσθρα τῶν: H. Dannenbauer, Hist. Zeitschrift 146 (1932) 239/62. G. Krüger, Zeitschrift f. ntl. Wissenschaft 1932 301/6. J. Haller, Das Papstum I. (1934) 8/20, 443/51. E. Barnikol, Spanienreise und Römerbrief, 1934. Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ὁρμητικὸν ἐναντίον τῆς θέσεως τοῦ Lietzmann ἔργον εἶναι τὸ τοῦ ἐν Jena προτεστάντου ἐπίσης ἐκκλησιαστικοῦ ἱστορικοῦ καθηγητοῦ Karl Heussi, War Petrus in Rom? Gotha, Leopold Klotz, 1936 (σ. 69).—Ἀπὸ καθολικῆς ἀπόψεως ἄσια ἰδιαιτέρας σπουδῆς εἶναι τὰ ἀνολοιθὰ ἔργα: A. M. Jacquin, Hist. de l'Église I (1928) 61/67. Ch. O' Hare, Irish ecclés. Record 4 (1931) 337/54. A. St. Barnes, The martyrdom of St. Peter and St. Paul. Oxford 1933 (προβλ. Bevue Bénéd. 1935, 400. ἔ. καὶ Anal. Boll. 1934, 69/72.) O. Marucchi, Pietro e Paolo a Roma 4. ed. a cura di C. Cecchelli. Torino 1934. C. Zakrzewski, Kwatelnik historyczny 48 (1934) 1/46. U. Holzmeister, Vita s. Petri. Paris 1937. Ἀξία, τέλος, ἰδιαιτέρας σημειώσεως εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ καθολικοῦ γνωστοῦ Πατρολόγου Berthold Altaner δημοσιευθεῖσα κριτικὴ ἀνάλυσις τῶν ἐκατέρων ἀπόψεων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀντικρουμένων δύο προτεστάντων θεολόγων H. Lietzmann καὶ Karl Heussi ἐν τῇ Theologische Revue 36 (1937) No. 5 σελ. 177/188.

Διὰ τοὺς ἀναγνώστιας τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία» ἐνδιαφέρουσα κυρίως εἶναι ἡ ἀρνητικὴ τοῦ Karl Heussi θέσις ἐπέναντι τοῦ ζητήματος, ὡς καὶ ἡ εἰς ἀντίκρουσιν γενομένη τοῦ H. Lietzmann ἐν τῇ Προσωπικῇ Ἀκαδημικῇ ἀνακοίνωσις: Petrus römischer Märtyrer (Sitzungsberichte d. Preuss. Akad. d. Wiss. Phil.—hist. Klasse 1936, Nr. 29) Berlin 1936, καὶ τέλος ἡ δευτερολογία τοῦ Heussi: War Petrus wirklich römischer Märtyrer? (Sonderdruck aus «Christliche Welt» 51 (1937) Nr. 4). Leipzig 1937 (σ. 23, σχήμ. 12ο), ὧν τὴν ἀνάλυσιν παρέχομεν κατωτέρω.

Ὡς ἀνωτέρω ἐξετάθη, ὁ ἐν Jena προτεστάντης ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς κατέληξε διὰ τοῦ ἔργου αὐτοῦ: War Petrus in Rom? Gotha 1936 εἰς ἐντελῶς ἀντίθετον συμπέρασμα τοῦ καθηγητοῦ H. Lietzmann. Ἐν πολλοῖς μάλιστα μετὰ φανατισμοῦ ἐπολέμησεν ὁ Heussi τὰς περισσότερας ἐπὶ τῆς παραδόσεως στηριζόμενας ἀπόψεις τοῦ Lietzmann, μὴ ὀρθωθῆσας νὰ κατηγορήσῃ τὸν διάσημον τοῦ Βερολίνου καθηγητὴν, ὡς δάφνας καὶ δόξαν καὶ μεταξὺ τῶν καθολικῶν κύκλων, ὡς ἐπραξῆς καὶ διὰ τοὺς

ὀρθοδόξους, ἐπιδιώκοντα!

Ἄλλ' ἡ ἀνάλυσις κατὰ σειράν τῶν ἔργων ἐκατέρων θέλει παραάσχει τοῖς ἀναγνώσταις τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθήσωσι καὶ κρίνωσι περὶ τῶν ἀντιμαχόμενων ἀπόψεων, δοθέντος ὅτι καὶ ἡ ἡμετέρα ἔκθεσις θέλει εἶναι ψυχρὰ τῶν γεγονότων παράθεσις, περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ὧν ἐκάστη τούτων ὑποστηρίζει θέσεων ἐνδιαφερόμενοι καὶ μόνον. Ἄλλως τε αὕτη εἶναι, νομίζομεν, καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἀντίληψις ἐπὶ τῶν τοιοῦτων εἰδους ζητημάτων, ἤτοι ἡ ἄσμενος ἀποδοχὴ τοῦ ἐπιστημονικῶς δοθοῦ ἢ ἡ ἀπόδοξις τοῦ ἐσφαλισμένου καὶ μὴ ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν δεδομένων στηριζόμενου, ἄνευ τοῦ παραινυροῦ φανατισμοῦ ἢ προκαταλήψεως, ἔε ἡ: οὐδετέρω τῶν ἀντιπαλαμωμένων μερίδων—καθολικῶν τε καὶ προτεστάντων—δύναται, νομίζομεν, ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εἶναι ἀπιλλογμένη.

Ἐξ ἀρχῆς ἤδη ἄξιον ἰδιαιτέρας παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἀμφοτέρω αἱ ἀντιμαχόμενα μερίδες ἐπιζητοῦσι νὰ στηρίξωσι τὰς ἀντιλήψεις αὐτῶν ἐκάστη ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς Α' Κλήμεντος Ῥώμης 5,1-6,2. Τὸ χωρίον, ἐφ' οὗ καὶ ὁ Heussi ἐπιζητεῖ νὰ στηρίξῃ τὴν ἀρνητικὴν αὐτοῦ θέσιν, ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἀκολουθῶς:

5,1. Ἄλλ' ἵνα τῶν ἀρχαίων ὑποδειγμάτων πανσώμεθα, ἔλθωμεν ἐπὶ τοὺς ἐγγιστα γενομένους ἀθλητάς. Δάβωμεν τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὰ γενναῖα ὑποδείγματα.

2. Διὰ ζῆλον καὶ φθόνον οἱ μέγιστοι καὶ δικαιοτατοὶ στυλοὶ ἐδιώχθησαν καὶ ἔως θανάτου ἤθλησαν.

3. Δάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν τοὺς ἀγαθοὺς ἀποστόλους.

4. Πέτρον, ὃς διὰ ζῆλον ἀδικον οὐχ ἕνα οὐδὲ δύο, ἀλλὰ πλείονας ὑπήνεγκεν πόνους καὶ οὕτω μαρτυρήσας ἐπορεύθη εἰς τὸν ὀφειλόμενον τόπον τῆς δόξης.

5. Διὰ ζῆλον καὶ ἔριν Παῦλος ὑπομονῆς βραβεῖον ἔδειξεν.

6. ἐπὶ τῆς δεσμῶ φορέσεως, φυγαδευθεὶς, λιθάσθεις, κῆρυξ γενόμενος ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ δύσει τὸ γενναῖον τῆς πίστεως αὐτοῦ κλέος ἔλαβεν.

7. δικαιοσύνην διδάξας ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἐπὶ τὸ τέρας τῆς δόσεως ἔλθῶν καὶ μαρτυρήσας ἐπὶ τῶν ἡγουμένων οὕτως ἀπηλλάγη τοῦ κόσμου καὶ εἰς τὸν ἅγιον τόπον ἀνεληφθῆ ὑπομονῆς γενόμενος μέγιστος ὑπογραμμός.

6,1. Τούτοις τοῖς ἀνδράσιν ὁσίως πολιτευσάμενοις συνηθροίσθη πολὺ πλῆθος ἐκλεκτῶν, οἵτινες πολλὰς ἀδικίας καὶ βασάνους διὰ ζῆλος παθόντες ὑπόδειγμα κάλλιστον ἐγένοντο ἐν ἡμῖν.

2. Διὰ ζῆλος διωχθεῖσαι γυναῖκες Δαναῖδες καὶ Δίρκαί αἰκίσματα δεινὰ καὶ ἀνόσια παθεῖσαι ἐπὶ τὸν τῆς πίστεως βέβαιον ὁρόμον κατήνησαν καὶ ἔλαβον γέρας γενναῖον αἱ ἀσθενεῖς τῷ σώματι.

Κατὰ τὸν Heussi λοιπὸν οὐδὲν γνωρίζει ὁ συντάκτης τῆς ἐπιστολῆς περὶ μαρτυρίου τοῦ Πέτρου, πολλῶ δ' ἤτερον λέγει τι ὡς τοῦ Πέτρου ἐν Ῥώμῃ θανόντος. Ὁ Κλήμης, κατὰ τὸν τῆς Ἰέννης ἐκκλησιαστικὸν ἱστορικόν, οὐδὲν γνωρίζει τὸ συγκακρῶμενον περὶ τοῦ Πέτρου, ἐν ἑναντιθεσει πρὸς τὰ περὶ τὸν Παῦλον γεγονότα, περὶ ὧν πλείονα γινῶσιν θὰ ἡδύ-

νατο οὗτος προσωπικῶς νὰ παρῶσχη. Δέον δὲ ψυχολογικῶς ἐντελῶς νὰ ἀσκηθῆ ἢ ὑπόθεσις διὰ τὸ συντάκτης τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς, γινώσκων πράγματι περὶ διαμονῆς, καὶ δὴ πολυχρονίου, τοῦ Πέτρου ἐν Ῥώμῃ, ὡς καὶ περὶ τοῦ μαρτυρικοῦ τούτου θανάτου, ἢ ἢ ἂν τοῦτο ἐνταῖθα ἐτελῶς παρασιωπήσει. Ἀφοῦ λοιπὸν κατὰ τὸ ἔτος 95 μ. Χ. εἰ ἀρχηγὸς τῆς ἡμαϊκῆς ἐκκλησίας οὐδὲν γινώσκει περὶ θανάτου τοῦ Πέτρου, ἐν Ῥώμῃ ἐπιστημβάντος, ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ὅτι ὁ Πέτρος οὔτε κἀν μετέβη εἰς Ῥώμην. Οὕτως, ἐξαικολοθεῖ περαιτέρω ὁ Heussi τὴν ἐκθεσὶν του, ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κλήμεντος στηριζόμενος, τὸ χωρίον 6,1 ἐ. ὁδηγεῖ εἰς ἓν «ἰδιοφιλὸν εἰκητόν συμπέρασμα» ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὁ Κλήμης ἀσφαλῶς περὶ τοῦ διωγμοῦ τοῦ Νέρωνος ὁμιλεῖ (Heussi σ. 64). ὅστις ἐπέσκηψεν ἐπὶ τὴν χριστιανικὴν κοινότητα. Ἐκ τῶν ὡς ἄνω λοιπὸν ἀνακοινώσεων περὶ τῶν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀποστόλων ὑποστάντων διωγμῶν οὐδὲν τὸ συγκεκριμένον θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξαχθῆ ἐκ τῆς ἀνωτέρω διηγήσεως ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἀμφοτέρω ἐν τῷ ἰδίῳ μέρει, ἦτοι ἐν Ῥώμῃ, ὑπέστησαν τοὺς διωγμούς· διότι ὁ ὅρος (6,1) «συνηθροίσθη» οὐδαμῶς προϋποθέτει ὅτι καὶ τὸ μέρος, ἐν ᾧ οἱ κορυφαῖοι τῶν ἀποστόλων ἐπαθον ἦτο τὸ αὐτὸ—ἢ Ῥώμῃ, ὅπου ἐπίσης, κατὰ τὴν τῆς ἀνωτέρω περικοπῆς φράσιν, «πολὺ πλῆθος ἐκλεκτῶν» δέον νὰ ἀπέθανε. Τοῦναντίον, ἐν τῇ περικοπῇ ὑποδηλοῦται ἀπλῶς ὅτι τὸ «πλῆθος τῶν ἐκλεκτῶν» τούτων «εἰς τὸν ἅγιον τόπον», ἦτοι ἐν οὐρανοῖς «συνηθροίσθη» καὶ ἐκεῖ μετὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων συνητήθη. Ἐπομένως, ἐπάγεται ὁ Heussi, οὐδὲν περὶ μεταβάσεως τοῦ Πέτρου εἰς Ῥώμην διαλαμβάνει ἢ ἀνωτέρω περικοπή. Ὡς πρὸς τὰ περὶ Παύλου ἐν τῇ περικοπῇ λεγόμενα, φαίνεται ἀκριβεστέρα τις γνώσις τοῦ ἐπιστελλόντος, εἰς θέσιν ὄντος νὰ παρῶσχη μᾶλλον συγκεκριμένης βιογραφικῆς πληροφορίας, παρ' ὅσον ἐπράξε περὶ τοῦ Πέτρου. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἐλαχίστας σχετικῶς λέξεις, τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ ὁ Κλήμης, ὅπως ὁμιλήσῃ καὶ περὶ τοῦ Πέτρου, ἀποδεικνύεται οὗτος λίαν ἐπιφυλακτικὸς εἰς παροχὴν περισσοτέρων εἰδήσεων περὶ τοῦ μέρους καὶ τοῦ τρόπου, ἐν ᾧ καὶ καθ' ὃν τοὺς «πόνους ὑπὴνεγκεν», παραλείπων παντελῶς τὴν μνείαν τῆς πόλεως Ῥώμης, ἐξ ἧς ὁ Κλήμης ἔγραψε καὶ ἐν ἡ ἐπιστολῆς.

Ὅτι ἐν ταῖς χρησιμοποιουμέναις ὑπὸ τοῦ Heussi θέσεσιν ὑπάρχει ὄντως ὑπερβολὴ καὶ μονομέρεια, καθίσταται δῆλον πρῶτον, διότι ἐπιζητεῖ νὰ στηρίξῃ τὴν θέσιν αὐτοῦ (σ. 27) ἐπὶ ψυχολογικοῦ μᾶλλον, ὡς προσφωδῶς ὠνόμασαν αὐτὸ οἱ αὐτῶ ἀντιπαθόντες καθολικοί, argumentum e silentio. Αἱ θέσεις ἀκριβῶς, τὰς ὁποίας ὁ Heussi προσάγει ὡς ἀποδεικτικὰς τῆς ἑαυτοῦ γνώμης, μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἀναφερομένων σχετιζόμεναι, δύνανται καὶ τὸ ἀντίθετον τοῦ συμπεράσματος τοῦ Heussi νὰ δώσωσι ἀποτέλεσμα. Καὶ διὰ τὸ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰς ἰδίας λέξεις τοῦ ἐπιτυχῶς τὸν Heussi ἐπικρίναντος καθολικοῦ καθηγητοῦ πατρολόγου Berthold Altaner, ἀπέδειξεν ὄντως ὁ Heussi ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χωρίου 5,4 δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μάρτυς; Ἐπιτρέπεται τὸ ἀναφερόμενον «μαρτυρήσας», ὡς

θέλει ὁ Heussi, νὰ μὴ ἐρμηνευθῆ ὡς τὸ «μαρτύριον ὑποστάς»; Κατ' αὐτὸν τὸ «μαρτυρήσας» σημαίνει ὅτι ὁ Πέτρος «πολλὰκις ὑπέφερε βασάνους» «καὶ οὕτως» διὰ τῆς ἐν ὑπομονῇ ἀποδοχῆς τῶν βασάνων ἔδωκεν ἀπόδειξιν τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν πίστεώς του (σ. 24). Μέχρι τοῦδε ἡ θέσις αὕτη ἐνομοίωθη γενικῶς, καὶ δὴ ὑπὸ τῆς εἰδικῶς τὰ χωρία ταῦτα ἐξεταζούσης ἀγιολογίας, ὡς σχετικῆ πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ μαρτυρίου, ὡς μαρτυρολογικῆ Περὶ π. χ. H. Delehaye, Anal. Boll. 1921. 24 ἢ H. v. Campenhausen, Die Idee des Martyriums in der alten Kirche. 1936, 54. Ἡ ὑπὸ τοῦ Heussi λοιπὸν ἀντιπροσωπευμένη ἀντίληψις, δυσκόλως θὰ ἠδύνατο, ὡς ὁ Lietzmann, (Petrus römischer Märtyrer, σ. 6) ὁρθῶς λένει, νὰ γίνῃ δεκτικῆς.

Ἄλλ' ὅτι ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ τοῦ Κλήμεντος ἐπιστολῇ θεωροῦνται ὡς μάρτυρες, ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τῆς ἰδίας ἐπιστολῆς θέσεων. Ὁ συντάκτης τῆς ἐπιστολῆς ἀναφέρει ἐκ τῆς Π. Δ. χωρία διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὰς τρομερὰς συνεπείας τοῦ φθόνου καὶ τῆς ἐριδος (κεφ. 4). Ἐκ τῶν ἐν κεφ. 5 καὶ 6 προσαγομένων παραδειγμάτων ἐκφραστικῶς λέγεται ἐν κεφ. 5,2, ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὰ ἐν κεφ. 4 προσαχθέντα χωρία, ὅτι πρόκειται περὶ «ἀγωνιστῶν», εἰτινες μεγάλας ὑπέφερον γενικῶς βασάνους καὶ ἐν τέλει μαρτυρικὸν εὖρον θάνατον. Ἡ φράσις ἄλλως τε «ἕως θανάτου ἠθλήσαν» σημαίνει οὐχὶ ὅτι ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος κατόπιν πολυμύχου πνευματικῆς ἐν Χριστῷ ἐργασίας καὶ πλείστων πόνων καὶ βασάνων ἀπεβίωσαν, ἀλλ' ὅτι τὸν «τῆς δικαιοσύνης στέφανον» μετὰ μαρτύριον ἀπέλασαν. Ἐπίσης ἡ λέξις «ἀθλητής», ἢ ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος χρησιμοποιουμένη ἀποδεικνύει ὅτι οὗτος περὶ «μαρτύρων» καὶ «μαρτυρίου» ὁμιλεῖ.

Ἐξ ἄλλου πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Κλήμης οὐδαμῶς προετίθετο νὰ δώσῃ ἱστορικῶς χρονολογίας τοῖς μεταγενεστέρους, ἀλλ' ἀπλῶς ἐζήτησε νὰ συμβουλευσῇ καὶ σωφρονίσῃ μίαν ἐν διαστάσει διατελοῦσαν χριστιανικὴν κοινότητα, μάλιστα διὰ λόγων καὶ ὕφους ὁρητορικοῦ καὶ πρὸς τὴν τῆς ἐποχῆς ὁμιλητικὴν συμφώνου, κάμνοντος ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐπ' ἐκκλησίας ἀκροωμένους τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ εἰλικρινῆς συζητητὴς δὲν εἶναι δυνατόν ἢ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ποιά τις ἀσάφεια ἐν ταῖς ἀνωτέρω θέσεσιν τῆς τοῦ Κλήμεντος ἐπιστολῆς ἀσφαλῶς ὑπάρχει, καὶ ἀκριβῶς ἢ ἀσάφεια αὕτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς εἰς ἀντικρυς ἀντίθετα συμπεράσματα ὁδηγούσης προσωπικῆς ἐκάστου ἀντιλήψεως.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Heussi κυρίως, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν H. Dannenbauer καὶ J. Haller ἀσκηθεῖσα δευτεράτη κριτικὴ ἐπὶ τῶν συμπερασμάτων τῆς ἐργασίας τοῦ H. Lietzmann (Petrus und Paulus in Rom. 1927), ἠνάγκασε τὸν τελευταῖον νὰ ἀναλάβῃ καὶ πάλιν τὸν ἔλεγχον τῶν ἀντιλήψεων τῶν ἐπικριτῶν του, δι' ἀνακοινώσεως γενομένης ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Βερολίνου, ἧς εἶναι ἤδη γνωστὴ καὶ παρ' ἡμῶν, κατόπιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἱερ. Κοτσώνη δημοσιευθείσης ἀναλύσεως ἐν τῷ τεύχει τῆς «Θεολογίας» (τεύχος NZ' καὶ NH' Ἰανουαρίου—Ἰουνίου 1937, τομ. 15

σ. 174/76: Hans Lietzmann, Petrus römischer Märtyrer. Sitzungsber. d. Preuss. Akad. d. Wiss. Phil.—hist. Klasse, 1936, Nr. 29. Berlin 1936), εἰς ἣν, πρὸς λεπτομερεστέραν τῆς νέας τοῦ Lietzmann θέσεως γνῶσιν, καὶ παραπέμπομεν.

Μετὰ τὴν ἐμφάνειν τῆς δευτέρας ταύτης τοῦ Lietzmann μελέτης, τῆς τὰ τῶν ἐπιγραφῶν του ἐπιχειρήματα ἀναιρούσης, ἔσπευσεν ὁ Heussi δευτερολογῶν νὰ ἀπαντήσῃ διὰ τῆς μικρᾶς μελέτης του: War Petrus wirklich römischer Märtyrer? (Sonderdruck aus «Christliche Welt» 51, 1937, Nr. 4). Leipzig 1937 (σ. 24). Καὶ ἐν τῇ δευτέρῳ αὐτοῦ ταύτη μελέτῃ ὁ Heussi οὐ μόνον οὐδ' ὀλίγως ὑποχωρεῖ ἐκ τῆς προηγουμένης θέσεώς του, ἀλλὰ τοῦναντίον ἔτι ἐκφραστικώτερον ἀσφραίνεται ὅτι δικαιοῦται νὰ πιστεύῃ ὅτι ἀπέδειξε τὸ ἀνιστόρητον τῆς ἐν Ῥώμῃ διαμονῆς τοῦ Πέτρου! Ἐννοεῖται δ' ὅτι ἤκιστα δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐν τῇ δευτέρῳ μελέτῃ του ἠλυνήθη νὰ προσογάγῃ νέας ἀπαδεικτικὰς τῆς ἀντιλήψεώς του μαρτυρίας. Ἄγνωστον ἂν ὁ ἐν Βερολίῳ γνωστός ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πεδίου τὴν συζήτησιν. Καθ' ἡμᾶς τὸ ζήτημα φαίνεται ὡς ἀμφιβιλλόμενον καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ, νομίζομεν, νὰ δημιουργῇ ἀντιθέτους ἀπόψεις, διότι αἱ πρὸ ἡμῶν πηγαὶ καὶ δὴ αὐτὴ ἡ τοῦ Κλήμεντος ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀντιμαχομένων χρησιμοποιομένη ἐπιστολή, πᾶν ἄλλο ἢ ὡς τελειωτικῶς, ἔστω καὶ κατόπιν τῆς διαφωτιστικῆς καὶ κριτικωτάτης τοῦ Lietzmann ἐργασίας, λύουσα τὸ ζήτημα δύναται νὰ θεωρηθῇ. Τοῦναντίον ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς δύνανται αἱ ἐντελῶς ἀντίθετοι νὰ στηριχθῶσιν ἀπόψεις, ὡς καὶ πράγματι συνέβη. Δὲν συνάμεθα ὅμως ἢ νὰ συμφωνήσωμεν πρὸς τὴν δξυνοσιτάτην, ὅσον καὶ ἐπιφυλακτικὴν τοῦ Lietzmann ἀπόφασιν ὅτι «οὐδεμία ἱστορικὴ βεβαίωσις, ἐν τοιούτοις πάσαις αἱ πιθανότατες ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ ὅτι ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος εὔρον ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Νέρωνος μαρτυρικὸν θάνατον» (σ. 176) καὶ ὅτι «λύεται πᾶσα δυσχέρεια, ἐὰν ὄντως ὁ Πέτρος ἐκεῖ ἐτάφη, ἔνθα νῦν ὑφούται ὁ θόλος τοῦ Bramante καὶ ὁ Παῦλος ἀνεπαύθη ἐκεῖ, ἔνθα ἡ αἵθουσα τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων ἐκτείνεται» (σ. 177).

Δρ ΚΩΝ. ΜΠΟΝΗΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

Συνεπεῖα προσκλήσεως τῆς Διευθύνσεως τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς προσῆλθον εἰς αὐτὴν τῇ προπαρελθούσῃ Κυριακῇ οἱ ἐν Ἀθήναις παλαιοὶ αὐτῆς τροφίμοι, οἵτινες καὶ παρῆσαν ἐν τῇ λειτουργίᾳ, τελεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Προκοπίου. Διαρκούσης τῆς λειτουργίας προσῆλθε καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, ὅστις παρέμεινεν ἐν τῷ Ἱερῷ, ἔνθα παρῆν καὶ ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδης, προϊστάμενος τῆς ἐν Λονδίῳ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς λειτουργίας ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιε-

πίσκοπος, ὁ τελεταρχῶν Μητροπολίτης, σύμβουλοι τῆς Σχολῆς, καθηγηταὶ αὐτῆς καὶ οἱ παλαιοὶ ριζαρεῖται ἐκαθέστησαν ἐν τῷ περὶ τὸν ναύσκον τῆς Σχολῆς περιβόλῳ τοῦ κήπου, ἀφοῦ δ' οἱ μαθηταὶ ἔψαλλον τὸ μαθητικὸν ριζαρεῖον ἅμα ὁ Διευθυντῆς κ. Γρηγόριος Παπαμιχαὴλ ἐξέφρασε τὴν χάριν τῆς Σχολῆς ὑποδεχομένης σημαντικὴν ἐπιτομὴν τῶν παλαιῶν τῆς τροφίμων. «Μὲ τὸ περιβάλλον τοῦτο—ἐξηκολούθησε—συνδέονται τὰ ὠραιότερα τῆς ζωῆς σας ἔτη, πάσαι δὲ αἱ λεπτομέρειαι τοῦ ἀποτελοῦν δέσμη ὄλην γλυκειῶν ἀνομνήσεων, τῶν ὁποίων ἡ ἀναπόλησις τόσον καθηδύνει τὴν μετασχολικὴν ζωὴν καὶ ὡς εὐχάριστον χρησιμεύει βάκτρον διὰ τὴν ὀδύουσαν πρὸς τὴν δύσιν τοῦ βίου ψυχῆ». Ἀνέφρασε κατόπιν ὅτι ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς δὲν ὑπῆρξαν μόνον κληρικοί· «δὲν ὑπάρχει σχεδὸν βωτικὸς τομεὺς μὴ περιλαμβάνων καὶ ριζαρεῖται» οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν τάξεων τῶν ριζαρεῖτων ἔχομεν διαπρέψαντας καὶ διαπρέποντας εἰς ἃ στάδια ἐπιτελοῦν τὸ κοινωνικὸν τῶν λειτουργημάτων καὶ ἀναδειχθέντας εἰς ἐπιφανεῖς προσωπικότητας καὶ ἐν τῷ κλήρῳ καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐν τοῖς γράμμασι καθ' ὅλου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ στρατῷ καὶ τῷ ναυτικῷ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πολιτικῇ κόνιστρῳ καὶ ἐν τῇ κοινωνικῇ ἡγεσίᾳ, ζωηρὰν δὲ ἀσκήσαντας ὁρπὴν ἐπὶ πάσας τὰς ἐκφάνσεις τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς». Προσέθηκε κατόπιν ὅτι ἡ Διεύθυνσις τῆς Σχολῆς, γνωρίζουσα μετὰ πόσης συγκινήσεως πάντες οἱ τροφίμοι αὐτῆς ἀναμνησκονται τῆς γονίμου ἐν τῇ Σχολῇ μαθητεύσεώς των καὶ πόσον βαθεῖαν τρέφουν τὴν πρὸς τὴν πνευματικὴν τῶν μητέρα εὐγνώμονα ἀφοσίωσιν, ἵνα καταστῇ στενώτερος ὁ πρὸς αὐτὴν δεσμὸς των, ἐμφανεστερον τὸ ὑπὲρ αὐτῆς διαφέρον καὶ ἰσχυροτέρα ἡ μεταξὺ ἀλλήλων συνοχὴ, τῇ συγκαταθέσει καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς εἰσηγήθη ὅπως ὀρισθῇ εἰδικὴ τακτὴ ἡμέρα εἰρησίας πανηγυρικῆς συγκεντρώσεως ἐν τῇ Σχολῇ τῶν παλαιῶν τῆς τροφίμων, ὡς κατάλληλος δ' ἐκρίθη ἡ Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου· οὕτω διὰ τῶν συγκεντρώσεων τούτων τῶν παλαιῶν ριζαρεῖτων θὰ ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν αἱ γενεαὶ τοῦ παρελθόντος πρὸς τὰς διαδόχους γενεὰς τοῦ παρόντος, δημιουργοῦσαν τὸ συμπαγὲς ριζαρεῖον σῶμα, παρὰ τοῦ ὁποίου τόσα ἀπεκδέχεται ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία.

Εἶτα ἐκ προσώπου τῆς ὀμιλήσεως τῶν παλαιῶν τῆς Σχολῆς τροφίμων ὁμίλησε πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀπὸ τοῦ 1891 ἀποφοιτήσας ἐξ αὐτῆς Βασιλικὸς παρὰ τῇ Ἱερῷ Συνόδῳ Ἐπίτροπος κ. Δημ. Πετρακάκος.

Μακαριώτατε,

Εὐγενέστατοι συνάδελφοι καὶ ἀγαπητοὶ φίλοι,

Εἶναι εὐνόητος ἡ ζωηροτάτη συγκίνησις, ἣτις με κατέχει, εὐτυχοῦντα καὶ πάλιν μετὰ χρόνον τόσῳ μακρῶν νὰ ἐπαναβλέπω τὸ περιβάλλον, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου διέρρησαν τὰ πρῶτα καὶ καλλίτερα τῆς μαθητικῆς μου καὶ μαθητικῆς σας ζωῆς ἔτη. Δοκιμάζομεν οἷαν συγκίνησιν δοκιμάζει ὁ υἱός, ὅστις μετὰ μακρὰν ἀποδημίαν ἐπαναβλέπει τὴν μητέρα του!

Ὑπὸ τὰ ἀειθαλῆ φυλλώματα τῆς αἰωνοβίου ταύτης δρυὸς ἐσκιάσθημεν καὶ ἐσκιάσθησαν γενεαὶ Ἑλλήνων καὶ γενεαὶ Ἑλλήνων ἐποτίσθημεν μετὰ τὴν δροσὴν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ὑψικαρήνου Ριζαρείου Δρυός.

φάσιαν οἱ Ριζάραι να συντελέσωσιν, ἑρρωμένως πρὸς τὴν μόρφωσιν καὶ ἐξύψωσιν τοῦ πρωταγωνιστοῦ τῆς Ἐλευθερίας κλήρου ὠθοῦντες.

Ἄν δὲ κρίνομεν ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐκτελεστῶν τῆς Δι' ἠθῆς, μετὰ τῶν ὁποίων εὐρίσκωμεν τὸν Χρ. Κλωνγόρη, τὸν πρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὸν Μισσηλ Ἀποστολίδη, τὸν μετέπειτα Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, τὸν Γεώργιον Γεννάδιον, τὸν μέγαν καὶ κράτιστον τοῦ Γένους διδάσκαλον, τὸν ἀσπαστὸν ἐκεῖνον πατριωτισμοῦ καὶ γνώσεως συμπληρωτῆρα, θὰ συνεβουλευθῆ ὁ σοφισμὸς τῆς σχολῆς Ἰδρυτῆς καὶ τοὺς ἀριστεῖς τοῦ πνεύματος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην.

Νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ἄλλως λίαν καρποφόρον ἱστορίαν τῆς σχολῆς; Φυσικὸν ἦτο ὅτι συνεμερίσθη καὶ αὕτη τὰς κατὰ καιροὺς ἐθνικὰς περιπετείας, ὡς μέλος τοῦ ἑλληνικοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Τῶν ἐκάστοτε περιπετειῶν ἢ ἐπὶ τῆς σχολῆς ἢ πᾶσι συνετέλει ὥστε ἐπὶ μακροῦς χρόνους νὰ παρεκκλίνωμεν εἰ πολλοὶ οἱ ριζαῖται τῆς ἡν προσέθετο ὁ διαθέτης ὁδοῦ. Νὰ παρεκκλίνωμεν! Οὐχὶ ἐξ ἀδιαφορίας τῶν ἐκάστοτε διεκκούντων τὸ ἴδρυμα, πάντως ὅμως ἐξ ἀδυναμίας τοῦ περιβάλλοντος.

Ἄλλ' ἢ τοιαύτη τῆς Σχολῆς πρὸς κλίσεις μὴ τὰχα ἐβλάψη τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, μὴ τὰχα ἐμείσως τὴν φήμην τῆς σχολῆς τὴν πρόπευσαν; Τοῦ να ντί ο ν. Ἄν καὶ ἐβρόδυνεν ἡ σχολὴ νὰ εὖρη τὸν δρόμον τῆς, ἢ μᾶλλον οἱ ταύτης ἀπόφοιτοι νὰ κληροκοποιῶνται, ἢ χώρα πολλαπλῶς ἐνισχύθη ὑπὸ τῶν μὴ κληρικῶν Ριζαριτῶν. Οἱ διάφοροι κοινωνικοὶ, ἐπαγγελματικοὶ καὶ ἐπιστημονικοὶ κλάδοι ἐπλουτισθῆσαν ζηλοτύπως καὶ πολλαπλῶς. Σὰς ὑπερθυμίζω τοὺς ἀειμνήστους ἀδελφοὺς Ἰωάννην καὶ Ἀθανάσιον Εὐταξίαν, τῶν ὁποίων πασίγνωστος ἢ ὑπερλαμπρὸς σταδιοδρομία καὶ αἱ πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν καθόλου σπουδαῖαι ὑπηρεσίαι τῶν.

Ἐβρόδυνεν ἡ Σχολὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ὑποκλειστικὸν τῆς δρόμον. Καὶ ἐπρόκειτο νὰ μετεκαλεῖτο ἐξ ἰσοτιμίου Θεολογικῆς σχολῆς ἐμπνευσμένος καὶ πεφωτισμένος ἱερομόνος, ὑπὸ τὴν ψυχικὴν τοῦ ὁποίου ἐπιβολὴν ὑψώθη ἡ σχολὴ, ἀλλὰ καὶ συνψυχῆ μετὰ ταύτης ὁ ταύτης ἐμπνευστῆς, ἀνελθὼν τὴν ἀνωτάτην τῆς ἑλληνικῆς Ἱεροσχίας βαθμίδα, ἐπαξιώτατα δέ. Ἐπαξιώτατα, διότι τὸ ὄνομα τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου τιμᾶται διεθνῶς, πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος. Ἀνέταλλα τότε ἡ χρυσὴ τῆς Ριζαριεῖς ἐποχὴ.

Καὶ ἡ σφραγίς, ἢ ἀπὸ τοῦδε κατοχυρώσασα τὴν σχολὴν ἀπὸ πάσης παρεκκλίσεως, ἀπετέθη ὑπὸ τῆς σημερινῆς ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, οὕτως ὥστε νὰ ἀναξῆ μὲν ἡ ἱερά τοῦ Γένους παράδοσις, ἢ παράδοσις τοῦ ἱερέως-διδασκάλου, νὰ ἀσφαλιζῆται δὲ ἢ μετὰ τὴν ἔξοδον ζωῶν τῶν ἀποφοίτων ριζαριτῶν, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον, εὐτυχοῦσι νὰ διατελοῦσι ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διοίκησιν ἀνδρὸς ἐξαιρετῆς εἰδικοῦ, Θεολόγου ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων τῆς σήμερον.

Εἶτα ὁ κ. Δ. Πετρακάκος στρεφόμενος πρὸς τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς προέτρεψεν αὐτοὺς νὰ ἦνε εὐγνώμονες εἰς τὴν ἱεράν μνήμην τῶν ἀοιδίμων Ριζαριῶν.

ὡς ὑπὸ ἡμεῖς, εἴμεθα καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς, οἱ παλαιοὶ Ριζαριῖται. Καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ὑμῶν ἢ γνησιωτέρα ἐκδήλωσις ἔστω ἡ ἐμμογή ὑμῶν εἰς τὸ καθῆκον, ἢ πληρεστέρα ὑμῶν σπουδὴ, ἢ ἀφοσίωσις ὑμῶν εἰς τὴν ἱεράν ἰδέαν τοῦ Κλήρου, ὅστις καλεῖσθε νὰ ἀποτελέσετε τὴν μαχητικὴν φάλαγγα τῆς αἰῶνος. Οὕτω πολιτευόμενοι τελεῖτε καὶ τὸ κάλλιστον τῶν εὐργετῶν ὑμῶν μνημόσυνον. Διότι θὰ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὅταν αἰσθάνωνται τὴν ὁσημέραι στερέωσιν τοῦ μεγαλοεργήματος αὐτῶν ἐπὶ γῆς τῆς ἑλληνικῆς.

Ἐάν ἡρώτα τις ἡμᾶς τοὺς παλαιοὺς ριζαριῖτας, θὰ ἡδυνάμεθα νὰ τῷ ἐλέγομεν :

— Ἄμμες δὲ γ' ἡμέε. Ἐ δὲ λῆς πείραν λάβε.

Σεῖς ὀφείλετε καὶ θὰ δικαιούσθε ἀσφαλῶς εἰς τοιαύτην ἐρώτησιν νὰ ἀπαντήσητε :

— Ἄμμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρρονες !

Alma mater !

Ἄν εἰς τὴν Δύσιν καλοῦσιν οὕτω τὰ Πα' επιστήμα,

ἀλλὰ διὸ τοὺς ριζαριῖτας alma mater εἶναι καὶ θὰ παραμείνῃ ἡ Ριζαριεῖς.

Καὶ πρὸς τὴν alma ταύτην mater ἐπιτραπήτω μοι νὰ παρακαλέσω πάντας ὅπως ἀναφωνήσωμεν :

— Ἡ Ριζαριεῖς σχολὴ νivat, crescat, floreat !

Μετὰ ταῦτα ἀναστὰς ὁ πρὸ ἐξηκονταετίας ἀποφοιτήσας καὶ ἄρα ἀρχαιότερος πάντων τῶν ἐπιζώντων ριζαριτῶν ἀκμαῖος προεβύτης κ. Ἰω. Μεσολωρᾶς, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἐξέφρασεν ἐν βαθείᾳ συγκινήσει τὴν μεγάλην ἐπὶ τῇ συγκεντρώσει ταύτῃ χαρὰν του, βεβαιώσας ὅτι ἐκ τῆς ζωηρᾶς καὶ ὠραίας ἀμνήσεως τῆς παλαιᾶς του ἐν τῇ Σχολῇ μαθητικῆς αἰσθάνεται ἑαυτὸν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν τῷ ὠραίῳ σχολικῷ περιβάλλοντι ὡσεὶ μόλις δεκαπενταετῆ νεανίσκον παρὰ τὰ ἀπὸ τῆς ἀποφοιτήσεώς του διαρρέυσαντα 72 ἔτη, διετράνωσε ἐξ ἐπὶ πολλοσθῆ ταύτην φερὰν τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τοὺς ἱδρυτὰς τῆς Ριζαριῖας. Μεθ' ὅ οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς ἔψαλον τὸ «Μάνθου καὶ Γεωργίου τῶν ἀοιδίμων κητόρων τῆς ἱεράς Σχολῆς ταύτης αἰωνία ἡ μνήμη», ὅπερ καὶ ὀλόκληρος ἡ ὀμήγουρις τῶν παλαιῶν ριζαριτῶν συνέψαλεν ὀρθία, ἠκολούθησε δ' ὁ ἐθνικὸς ὕμνος.

Τῶν μαθητῶν ἀποχωρησάντων ὁ Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς ἀνήγγειλεν εἰς τὴν ὀμήγουριν, ὅτι ὑπὸ πολλῶν ἐξεφράσθη ἡ εὐχὴ τῆς ἀναουσίσεως τοῦ Συνδέσμου τῶν Ριζαριτῶν, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ὁ παρὼν κατὰ τὴν συγκέντρωσιν Ὑφηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Διευθυντῆς τῶν Ὀρησκευμάτων ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ Ὀρησκευμάτων καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας κ. Λεωνίδας Φιλιππίδης προσφέρει 500 δραχμὰς, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ὁ αὐτὸς ἐδήλωσεν ὅτι ἐκ μέρους τῆς μητρὸς του Κυρίας Μαρίας Ἰωάννου Φιλιππίδου εἰς μνήμην τοῦ ἐπὶ πεντηκονταετίαν ὄλην ἐργασθέντος ἐν τῇ Σχολῇ ἀειμνήστου νεογνοῦ τῆς ὀρ' ζεῖ ἐτήσιον βραβεῖον ἐκ δρχ. 1000 ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὲρ τοῦ ἐκ τῶν ἐκάστοτε τελειοφοίτων, συντάξαντος τὸ καλλίτερον δοκίμιον περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ λαῷ ἀποστολῆς τοῦ ἱερέως-διδασκάλου.

Ἐπὶ τῇ ὑπὸ τῆς Ριζαριεῖς ὀμηγύρεως ἐπιπροσηθείᾳ συγκροτήσῃ τοῦ Συνδέσμου τῶν ριζαριτῶν ὁ ἐκ τῶν Συμβούλων τῆς Σχολῆς κ. Κυβετὸς λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν ὅτι πρὸ τίνος συνέπεσεν ὁ ἴδιος νὰ ἀσχοληθῆ εἰς τὴν σύνταξιν καταστατικοῦ τοιοῦτου Συνδέσμου παρακληθεὶς ὑπὸ παλαιῶν τῆς Σχολῆς τροφίμων, μετ' αὐτὸν δὲ σφόδρα συγκινηθεὶς ὁ ἀπὸ τοῦ 1881 ἀποφοιτήσας τῆς Σχολῆς ἱατρὸς Δημήτριος Γ. Ἀνδρέου ἐν ἐνθουσιῶδει προσφωνήματι αὐτοῦ ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησιν του ὅτι πραγματοποιεῖται ἡ παλαιὰ του εὐχὴ καὶ σύστασις, διατυπωθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ πανηγυρικῷ τόμῳ τῷ ἐκδοθέντι ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς ἑβδομηκονταπενταετηριδος τῆς Σχολῆς, δηλώσας ἅμα ὅτι προσφέρει πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δρχ. 5.000. Ἀμέσως δὲ κατόπιν διὰ βοῆς ἐνεκρίθη ἡ σύστασις προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς ἀποτελεσθεῖσης ἐκ τῶν παρόντων κατὰ τὴν συγκέντρωσιν κ.κ. Θ. Βορέα, Κ. Δυσεβουνιώτου, Ν. Λοῖβαρι, Π. Μπρατσιώτου, Β. Βέλλα, Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, Λ. Φιλιππίδου Ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Διευθυντοῦ τῶν Ὀρησκευμάτων, Ν. Κομνηνοῦ Ἀντιπλοιάρ-

χου, Ἄλ. Τσιγωνίδου, Ἰω. Κωνστανταράκη, Γ. Τζοβάρια (τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν), Ἰω. Ἰωάννου, Ἄρ. Σακελλορίου καὶ Θ. Βολίδου, ὅπως μεριμνήσῃ περὶ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Συνδέσμου τῶν Ριζαριῶν.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ παρὰ πολλῶν ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ριζαριῶν ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν Διευθυνσιν τῆς Σχολῆς ἐνθουσιώδη τηλεγραφήματα καὶ γράμματα, δι' ὧν οἱ παλαιοὶ αὐτῆς τρόφιμοὶ διεβίβωσαν τὸν ἀδελφικὸν τῶν χαιρῶν τὸν πρὸς τὴν ριζαριῶν δὴμιον. Ἐκ τούτων δι' ἔλλειψιν χώρου παρατίθενται ἐνταῦθα τὰ ἐξ Ἠλείου, Χίου καὶ Λέσβου ἀντιπροσωπευτικὰ τῶν κοινῶν αἰσθημάτων.

Ἰωάννινα. Νοσοῶς συμμετέχοντες ἱερεῖς συνάξασα τροφίμων ποτινίας Μητρός εὐγνωμόνως ἀναμνησκόμεθα ὡραῖον τῆς μαθητείας ἡμερῶν καὶ ἐκ βαθῶν εὐχόμεθα δόση Κύριος τῷ σεπτῷ τούτῳ τῆς ἡπιοτικῆς εὐποιίας τεμένει τῶν ἀοιδίμων Ριζαριῶν ἰσχυρὴν ἐσσεὶ ἐξανολογήσῃ δόξαν πανελληνίου φωτοβόλου ἐστίας ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς. Σούλης Διευθυντῆς Ζωσιμαίας, Ἐξαρχῶς Ὑποδιευθυντῆς Ἀκαδημίας, Φυλλίδης, Βολωνάκης, Στάρας, Φραγκούλης καθηγηταί.

Χίος. Συμμετέχον νοσοῶς πανελλήνιον συνκέντροσαν τροφίμων Ριζαριῶν ἀναπολῶ ἀλησμόνητον μαθητικὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐθνικὰ γένητα ἐφρονήματισαν γεννῶν παρ' ἑδραίων πάντα πίστιν ἰδανικὰ φυλῆς. Ἀδύνατον πρὸς ἀνεμνήσκωμαι εὐλαβῶς ἀειμνήστων ἰδρυτῶν ἀποστέλλον θερμὸν χαιρῶν συμπαθείας εὐχόμενος Σχολῆς ἄλλος τηλαυγῆς φάρος ἐκπέμπῃ αἰωνίως φῶς θεομαῖνον ψυχᾶς τροφίμων, ἀποβαίνοντων στήριγμα οἰκογενείας, κοινωνίας. ἔθους, δικαιοσύνη πόθου Ριζαριῶν. Ἰωάννης Χαλιώτης δικηγόρος.

Ἀγιάσος Λέσβου. Ἐσπέραν χθές ἐλήφθη ἀγγελία ἐορτῆς συγνευρώσεως ἀποφαιτῶν τιμῶσα Μητέρα Σχολῆν, ἀναγνωρίζουσα ἀόλετον ἀφοσίωσιν πνευματικῶν τέκνων. Μακαρίζοντες ἀειμνήστον μνήμην ἀοιδίμων Ριζαριῶν, Καλλιάνῃ καὶ μεταστάντων διδασκάλων, ὑποβάλλομεν βαθὺν σεβασμὸν στοργικῆ Μητρί, πέμπομεν ἐγκάρδιον εὐχὴν σημερινοῖς σπουδασταῖς ἀναδειχθῶσι πολλῷ κάρρονες παλαιῶν, συναρτάζομεν εὐτυχῆς γεγονὸς ἀπανταχοῦ συρριζαριστῶν συγκαίροντες Ἐφορεῖα, Διευθυντῆ, Καθηγηταῖς. Πρωτοπροσβύτερος Μυτιληναῖος Οἰκονόμος Πατσέλης, Ἱεροκλήρῃ Χατζηραστόλου, Δημοδιδάκαλοι Λιακάτου, Χατζηπαναγιώτου, Χατζηνικολάου.

ΣΧΟΛΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Τῇ ἑσπέρᾳ τῆς προπαραελθούσης Τρίτης (7) ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐγένετο ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Θεσηκευμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Κ. Γεωργακοπούλου, τοῦ Ἀποκρισταρίου τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου Σεβ. Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος κ. Χρυσάνθου, τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν μελῶν Σεβ. Κεφαλληνίας κ. Γερμανοῦ, τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σχολῆς, Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πολλοῦ φιλομούσου ἀκροατηρίου, ἡ ἐτησία ἐπίδειξις τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῆς Σχολῆς κατὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Νικ. Παππά.

Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ᾠμάτων «Ἐδλογητὸς εἶ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν» Πέτρου Πελοποννησίου, «Κύριε ἐκέκραξα» (ἀργόν) Ἰα-

κώβου Πρωτοψάλτου, «Ἐτέχθη ὡς αὐτὸς ἠθέλησας» Πέτρου Πελοποννησίου, «Ἐδωκας κληρονομίαν» Ἰακώβου Πρωτοψάλτου, Ἀλληλουάριον (ἀργόν εἰς πλ. Α') τοῦ αὐτοῦ, στίχων ἐκ τῆς Δεξολογίας (ἀργοσυντόμου, εἰς βαρὺν ἑνορμόνιον) Χουμουζίου Χαροφύλακος, «Ἄνωθεν οἱ προφήται» (διατον. βαρὺς) Ἰωάννου Κουκουζέλου, «Τῷ Σωτῆρι Θεῷ» (ῶδαί α', δ', ε' καὶ θ') Πέτρου Πελοποννησίου (κατὰ σύντημσιν Ἑμμ. Φορλέα), «Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν» τοῦ αὐτοῦ, «Ἀτενίσαι τὸ θυμα εἰς οὐρανόν» Ἰακώβου Πρωτοψάλτου, «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου» (τῶν Προηγισμένων) κατὰ μέλος ἀρχαῖον, καὶ «τίς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν» Γρηγορίου Πρωτοψάλτου.

Τὰ ἔργα ἐψάλησαν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν τάξεων μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιτυχίας.

Ἢτα ὁ Διευθυντῆς τοῦ Ὁδείου κ. Φ. Οἰκονομίδης λαβὼν τὸν λόγον, πρῶτον μὲν ἐξέφρασε τὰς εὐχριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χουσοστόμον, διότι μετὰ τόσου ἐνδιαφέροντος καὶ ἀγάπης παρηκολούθησε πάντοτε τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς, ὥστε ἡ ἐπιτόσα ἐτη συνέχισις τῆς ὅλης προσπαθείας ταύτης ὑπὸ τοῦ Ὁδείου νὰ βασίζεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸ ἠθικὸν τοῦτο ἔρεισμα. Ἢτα δὲ καὶ πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Θεσηκευμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Γεωργακοπούλου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως τῆς διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου του υἰοθέτησεν ἀνεπιφυλάκτως τὴν σχετικὴν ὑπόδειξιν τῆς Ἱεραῖς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, κατεκύρωσε διὰ νόμου τὸ μέτροι τοῦδε συντελεσθέν ἔργον τῆς Σχολῆς τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Ὁδείου καὶ οὕτως ἀνεγνωρίσθη αὕτη ὡς ἡ ἐπίσημος Σχολὴ τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Σήμερον—ἐξηκολούθησε—μετὰ τῆς διεξαχθείσης ἐξετάσεως τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς καὶ τῶν ἐκ τοῦ σχετικοῦ Διατάγματος καθοριζομένων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, εἶμαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ διαδηλώσω τὴν χαρὰν ὅλων διὰ τὴν αἰσθητὴν ἐξέλιξιν καὶ τὸ ἀνώτερον ἐπίπεδον τοῦ ὁποῖου προήχθη ἡ Σχολὴ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἐπισήμου λειτουργίας αὐτῆς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐδρῶν αὐτῆς. Καὶ οὕτως οἱ καρποὶ τοῦ ὁποῖου ἐπέδειξαν αὕτη κατὰ τὸ λήξαν ἔτος καὶ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον, παρέχουν τὴν βεβαιότητα, ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς τῆς Σχολῆς ὅλον θὰ συμπληροῦται, ὡς ἄλλως τε εἶναι φυσικόν.

Διὰ τοῦτο χαίρω ὅλων ἰδιαιτέως, διότι μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ εὐχαριστήσω καὶ ἐνώπιον ὑμῶν πρώτον τὸν Καθηγητὴν κ. Παππᾶν ὁ ὁποῖος, πρῶτος ἀπόφοιτος Διπλωματοῦχος τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ Καθηγητῆς ἐπὶ τριάκοντα περίπου ἔτη, μετὰ τὴν πίστιν προσεπάθησε νὰ ἐξυψηροτήσῃ τὴν ἰδέαν τῆς διδασκαλίας καὶ διαδόσεως τῆς πλήρους κάλλους Βυζαντινῆς μουσικῆς, καὶ τὸν ἐπίσης ἀπόφοιτον διπλωματοῦχον τῆς Σχολῆς κ. Μαραζιώτην, ὁ ὁποῖος περὶ τὰ 15 περίπου ἔτη διδάσκει ἐν τῇ Σχολῇ. Θεομᾶς ἐπίσης εὐχριστίας ἔχω νὰ ἐκφράσω πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους διδάξαντας μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Σχολῆς Καθηγητὰς κ. Μπρατιώτην, Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου, διδάξαντα τὸ μάθημα τῆς Λειτουργικῆς καὶ τῆς Ἑρμηνείας τῶν ἐκκλη-

σιαστικών αναγνωσμάτων, τὸν κ. Παντελάκη πρόην Γυμνασιόχην, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε τὸ μάθημα τῆς Ὑμνολογίας, τὸν κ. Φαρλέαν Γραμματέα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε τὸ μάθημα τοῦ Τυπικοῦ, καὶ τὸν ἀπόφοιτον διπλωματοῦχον τῆς Σχολῆς καὶ Καθηγητὴν τῆς Ριζαρίου Σχολῆς κ. Παπαδημητρίου, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Ἐνα χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἔργου τῆς Σχολῆς εἶναι καὶ ἡ σύστασις Παιδικῆς Βυζαντινοῦ χοροῦ, ὁ ὁποῖος ἀπετελέσθη ἀπὸ εἴκοσι πέντε παιδιά ἡλικίας 9—13 ἐτῶν, τὰ ὁποῖα ἐδιδάχθησαν τὰ στοιχεῖα τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς.

Ἐλπίζω δὲ προσεχῶς ὁ παιδικὸς Βυζαντινὸς χορὸς οὗτος θὰ δυνηθῆ νὰ ἐμφανισθῆ καὶ δημοσίᾳ μετὰ τοῦ ἀνδρικοῦ χοροῦ, ἵνα οὕτω κατορθωθῆ ἡ δημιουργία πλήρους ἀνδρικοῦ καὶ παιδικῆς χοροῦ καταλλήλου ἵνα λαμβάνη μέρος εἰς διαφόρους τελετουργίας.

Οὕτω δύναμαι νὰ εἶπω δὲ ἀπὸ ἐφέτος ἡ Σχολὴ τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς εὐθῆκε τὸν ἀληθινὸν δόμον τῆς καὶ εἶμαι βέβαιος δὲ μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Κράτους, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ θὰ ἀλοκληρώσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν μεγάλην τῆς ἀποστολήν. Ἴσως ἀκόμη καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς νὰ μὴ ἀντελήφθησαν πλήρως τὴν συντελεσθεῖσαν κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔτος ἐργασίαν, ἀλλὰ εἶμαι βέβαιος δὲ οὐδὲν τῶ χρόνῳ θὰ δημιουργηθῆ ἡ πεποιθήσις καὶ ἡ πίστις ἡ ὁποία θὰ κάμῃ νὰ φανοῦν εἰς ἅπαντας ἐνεργῶς τὰ μεγάλα καὶ ὠρεῖα ἀποτελέσματα τῆς περὶ 40 περιῶν ἐτῶν καταβληθείσης ἀπὸ τοῦ ἀειμνήστου Διευθυντοῦ τοῦ Ὁδείου Γεωργίου Νάζου προσπαθείας διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἱερᾶς παραδόσεως τῶν ἔθνικων κειμηλίων, τὰ ὁποῖα περιεκρίβουν οἱ ἠθασαροὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς.

Εὐτύχημα, κράγματι, θὰ εἶναι, ὅταν ὁλος ὁ νέος κόσμος τῆς μεγάλης λεγεῶνος τῶν Ἱεροψαλτῶν τῆς Ἑλλάδος ἀντελήφθῃ τὴν σημασίαν τῆς εὐρυτέρας μορφώσεώς του καὶ φοιτήσῃ ἐν τῇ Σχολῇ μετὰ τὴν πεποιθήσιν, ὅτι προσφέρει ὑπηρεσίαν εἰς τὸν αὐτὸν του καὶ εἰς τὴν καθόλου ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἐταξεν ἑαυτὸν νὰ ὑπηρετήσῃ. Διότι ὁ Ἱεροψάλτης εἶναι ἀναμφισβητήτως καλλιτέχνης, καὶ ἔχει νὰ παλαίσῃ πρὸς μουσικῆς δυσχερείας διὰ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἀποστολῆς του. Πρέπει νὰ εἶναι καλλίφωνος, νὰ ἔχῃ ἐξαιρετικὴν ἀκοὴν πρὸς πιστὴν ἀπόδοσιν τῶν μουσικῶν ἀκουστικῶν δυσκολιῶν, πού περιεκρίβει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ, νὰ ἔχῃ τὸ ἀνάλογον ὕψος καὶ ἦθος καὶ νὰ ἐρμηνεύῃ ἀπαγγέλλον τὰ διάφορα κείμενα κατὰ τὸν ἀνώτερον τρόπον πού ἐπιβάλλουν αἱ ὑψηλαὶ ἔννοιαι αὐτῶν. Τόσον μεγάλην φαντάζομαι προσωπικῶς ἐγὼ τοῦλάχιστον τὴν ἀποστολήν τοῦ Ἱεροψάλτου καὶ τὴν θεωρῶ, εἰς ἄλλο βεβαίως ἐπίπεδον, πολὺ δυσχερεστέραν ἀπὸ οἰονδήποτε μουσικὸν τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ὁ ὁποῖος, ἄλλως τε, ἐάν δὲν εἶναι μία οἰαδήποτε προσωπικότης, λαμβάνει τοῦλάχιστον μέρος εἰς σύνολα καὶ, ἐπομένως, ἡ ἀποστολὴ του καθίσταται εὐκολωτέρα καὶ πολὺ δλιγώτερον ὑπεύθυνος.

Ἐπειδὴ δὲ τόσον δυσχερὴς καὶ μεγάλη εἶναι ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἱεροψάλτου, νομίζω δὲ πρέπει, σὺν τῷ χρόνῳ, ὁ θεσμὸς τοῦ Ἱεροψάλτου νὰ περιφρουρηθῆ ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ αὐτῶν τῶν Ἱεροψαλτῶν, οὕτως ὥστε μελλοντικῶς νὰ μὴ ἐπιτρέπεται νὰ διορίζονται Ἱεροψάλται ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐάν δὲν εἶναι πτυχιούχοι τῆς Σχολῆς, διὰ νὰ ἔχουν ὅλοι τὴν ἀπαιτουμένην ἀνάλογον μόρφωσιν. Θὰ εἶναι ὁ μόνος ἀσφαλὴς τρόπος, ἵνα ἀπαξ διὰ παντὸς περιφρουρηθῆ εἰς τὸ μέλλον καὶ διασωθῆ τὸ ἔθνικόν μας τοῦτο κειμήλιον τῆς πατρίδος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς μας παραδόσεως, ἡ ὁποία, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, σήμερον ἐξυμνηρεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ὄχι κατὰ τὸν ἀρμόζοντα τρόπον, καὶ οὕτω νὰ μὴ δημιουργηταὶ ἡ δικαία ἀπογοήτευσίς τῶν ὑπερβαλλομένων εἰς τοὺς κόπους τῆς ἐκπαιδεύσεώς των μαθητῶν τῆς Σχολῆς. Οὕτω μόνον νομίζω, δὲν θὰ καρποφορήσῃ ἀληθῶς καὶ εὐρύτερον τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς καὶ δὲν θὰ ὑπάρξῃ ὁ φόβος τοῦ πιθανοῦ βαθμιαίου μαρασμοῦ μᾶς πολυτετοῦς

προσπαθείας, τὴν ὁποίαν Κράτος καὶ Ἐκκλησία μετὰ τὴν στοργὴν ἀνεγνώρισαν, ὅταν εἶναι φανερόν, ὅτι ἀναδημιουργία ἐνὸς τόσον ἐθνικοῦ ἔργου μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐτῶν θὰ καθίσταται προβληματικὴ, ἂν μὴ ἀδύνατος.

Καὶ πρὶν καταλήξω ἐπιτρέψατέ μου νὰ προβῶ εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ἐνὸς ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος διαγωνισμοῦ, τὸν ὁποῖον θὰ προκηρῶξῃ ἐντὸς τῶν ἡμερῶν ἡ Βυζαντινὴ Σχολὴ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν.

Ὁφείλεται οὗτος εἰς τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν γενναιοδορίαν ἐνὸς ἐπιστήμονος καὶ ἀνθρώπου μετὰ ἀνώτερα ἰδανικά, ὁ ὁποῖος ἀγαστῆ ἐκ παραδόσεως καὶ μετὰ βραδείαν πίστιν τὴν ὠρεῖαν μίαν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν καὶ ὁ ὁποῖος παραχωρεῖ εὐγενῶς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ γλίσχρου μισθοῦ πού ἐπιτρέπουν τὰ μέσα τοῦ ἡμετέρου Ἰδρυματος νὰ παρέχεται εἰς τοὺς καθηγητάς αὐτοῦ διὰ τὸ Βραβεῖον ὑπὸ τοῦ ἐξῆς ὄρους :

Προκηρῶσεται βραβεῖον 15.000 δραχμῶν τοῦ ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν Καθηγητοῦ κ. Μπρατσιώτου διὰ τὴν βράβεισιν ἀξιολόγου προσπαθείας ὑπὲρ τῆς ἀναδείξεως τῆς ἀξίας τῆς πατρίου ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Ἡ προσπαθία αὕτη, ἥτις θὰ πρέπει νὰ πραγματοποιηθῆ ἐντὸς ὁρισθεσμένης μελλοντικῆς προθεσμίας, θὰ ἀναφέρεται :

Εἴτε εἰς τὴν συγγραφὴν πρωτοτύπου μελέτης σχετικῆς πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ περὶ Ἑλληνικῆς μουσικῆς μαζουρίας τῶν παλαιῶν θεωρητικῶν (Ἀριστοξένους κλπ.), ἢ περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς παραδόσεως ἐν σχέσει μάλιστα πρὸς τὰς προσπάτους ἀποπείρας ἐρμηνεύειας παλαιῶν Βυζαντινῶν μουσικῶν χειρογράφων, ἢ περὶ τῆς αἰσθητικῆς τῶν 8 ἡχῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

Εἴτε εἰς τὴν μουσικὴν ἀνάλυσιν ἀριστοτεχνικῶν τῆς μουσικῆς ταύτης.

Εἴτε εἰς τὸν καταρτισμὸν παιδικῶν ἢ ἀνδρικοῦ ἢ μεικτοῦ χοροῦ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐμφανισθημένου δημοσίᾳ.

Τὸ Βραβεῖον τοῦτο θὰ ἀπονεμηθῆ ὑπὸ τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σχολῆς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἥτις κατὰ τὴν κρίσιν τῆς θὰ δύναται νὰ διανεῖμῃ αὐτὸ εἰς πλεόντας προσπαθείας, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ μία πληροῦσα πάντα τοὺς ὄρους.

Ἐν τῇ ὁμοῦ περιπτώσει ἤθελον παρουσιάσθῃ πλείονας προσπαθίαι πληροῦσαι πάντας τοὺς ὄρους τῆς βραβεύσεως, ἢ Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιφυλάσσεται νὰ φρονίσῃ περὶ ἐξουδεύσεως καὶ ἄλλων βραβείων.

Ἡ ἀνάγκη τῆς κρίσεως ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ διαγωνισματος καὶ ἡ ἀπονομὴ τῶν βραβείων θέλει γίνῃ ἐν δημοσίᾳ τελετῇ τῆς Βυζαντινῆς Σχολῆς ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθουσῃ τοῦ Ὁδείου.

Τῶν λεπτομερειῶν τοῦ εἰρημένου Διαγωνισμοῦ δύναται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ λάβωσι γνῶσιν παρὰ τῇ Γραμματείᾳ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν.

Διερμηνεύων τὰ αἰσθήματα ὅλων καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Ὁδείου καὶ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ, ἐκφράζω πρὸς τὸν Καθηγητὴν κ. Μπρατσιώτην μετὰ ὅλην τὴν συγκίνησίν μου τὰ συγχαρητήριά μου διὰ τὴν εὐγενῆ του ταύτην χειρονομίαν καὶ εὐχομαι ἡ ἀπαρχὴ αὕτη νὰ δώσῃ ἀφορμὴν καὶ εἰς ἄλλας παρομοίας πράξεις, ἱκανὰς νὰ συντίθων εἰς τὴν εὐδωσίαν τοῦ ὠρεῖου ἔργου τῆς ἡμετέρας Σχολῆς μετὰ τὴν βοήθειαν πάντοτε τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Μεθ' ὃ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καταλείων τὴν τελετὴν ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τε τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις διὰ τοῦ ὑπουργοῦ αὐτῆς προσέδωκε τὸ κρατικὸν τῆς κῆρος εἰς τὴν Βυζαντινὴν Σχολὴν τοῦ Ὁδείου, ὡς καὶ πρὸς πάντας τοὺς μετὰ τόσου ζήλου ἐργασθέντας κατὰ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐπισήμου ἀναγνωρίσεώς της ἔτος. Τονίσας δὲ τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς πατρίου βυζαντινῆς

μουσικῆς, ηὐχήθη ὅπως τύχη αὐτὴ καὶ παρ' ἡμῖν ἴσως τοῦλάχιστον προσοχῆς καὶ καλλιέργειας, ὅσης τυγχάνει παρὰ τοῖς ξένους, οἵτινες ἐξαιρετικῶς ἐκτιμῶσι καὶ τὴν ἐκδήλωσιν ταύτην τοῦ τόσον ἐντατικῶς ὑπὸ πολυλοῦ μελετωμένου πλουσίου βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὸ κυριώτερον.

Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀπαντῶν κατὰ τὴν θεμελίωσιν διδασκηρίων ἐν Πάτραις εἰς προσφώνησιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰπόντος ὅτι «χωρὶς κατάλληλα σχολεῖα δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ ἐκπαίδευσις», διεβεβαίωσεν ὅτι «τὰ μὲν διδασκῆρια τῶν Πατρῶν θὰ γίνοντο τὸ τί θὰ γείνη ὁμως μέσα εἰς αὐτά, ἐξαρτᾶται ἀπὸ αἵς, κύριοι διδάσκαλοι καὶ κυρίαι διδασκάλισαι, μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι». Οἱ λόγοι οὗτοι θὰ ἔπρεπε νὰ χαραχθοῦν εἰς τὴν προμετωπίδα πάντων τῶν ἐκπαιδευτηρίων διὰ νὰ ὑπομνησθεταὶ πάντοτε εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν κόσμον ἡ τεραστία εὐθύνη, τὴν ὁποίαν ἐπιωμίζονται ἀπέναντι τοῦ ἐμπιστευομένου εἰς αὐτοὺς τὰ τέκνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς πολιτισμὸς τοῦ λαοῦ ἐξαρτᾶται κυριώτατα ἀπὸ τοὺς διδασκάλους τὸν ὅταν δ' οὗτοι ἦνε ἐπιλήσμονες τῶν πρὸς τὸ ἔθνος καθηκόντων των, καὶ τὰ ἀρτιώτερα τῶν διδασκηρίων εἰς οὐδὲν ὠφελούη. Ἐν τοῖς σχολείοις, περισσότερον καὶ μονιμώτερον ἢ ἐν ταῖς οἰκογενείαις, ἀναπτύσσεται καὶ κατευθύνεται τὸ πνεῦμα, διαμορφοῦται καὶ χαλυβδώνεται ὁ χαρακτὴρ καὶ καλλιεργείται καὶ κρατύνεται θρησκευτικῶς ἡ ψυχὴ. Τοιαύτη ἐξυψωτικὴ ψυχικὴ καλλιέργεια τοῦ μαθητικοῦ κόσμου ἐντὸς ἐκπαιδευτηρίων πληροῦντων πάντας τοὺς ὄρους τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἡγευμένης καὶ διδασκτικῆς ἀποτελεῖ τὸν ἰδανικὸν συνδυασμὸν τῆς μορφωτικῆς τοῦ λαοῦ δεοντολογίας.

Ἐποπτοὶ κινήσεις.

Ἡ Ἐνωσις τῶν Συνδέσμων τῆς Κ.τ.Ε. ἐδημοσίευσεν εἰδήσιν, καθ' ἣν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς πρόκειται νὰ συγκροτηθῇ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸν προσεχῆ Ἀύγουστον τὸ Β' Παγκόσμιον Συνέδριον τῆς νεολαίας. Ὑπάρχει ἐπὶ πλέον ἢ εἰδήσις ὅτι διὰ τὸ συνέδριον τοῦτο εἶνε ἐξησφαλισμένη ἡ συνεργασία τῶν κομμουνιστῶν, ἐκφράζεται δὲ ὁ φόβος ὅτι αἱ ἐν αὐτῷ συζητήσεις θὰ λάβουν τὸν χαρακτὴρα ἀπολογίας ὑπὲρ τοῦ κομμουνισμοῦ, ὡς τοῦτο συνέβη καὶ κατὰ τὸ Α' ἐν Γενεύῃ συνέδριον τοῦ 1936. Τὸ συνέδριον ἐκεῖνο εἶχε ἀποβῆ τόσον ὑποπιον, ὥστε ὁ Ἐπίσκοπος τῆς ἐπαρχίας Γενεύης εἶχε ἀπαγορεύσει εἰς τὰς οργανώσεις τῶν καθολικῶν νεολαῶν νὰ μετέσχον. Ἐπ' ἴσης ἀπέσχον καὶ αἱ νεολαῖαι τῆς Ἰταλίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Αὐστρίας. Τὸ καθολικὸν περιοδικὸν «L'Avvenire» ἐν σχέσει πρὸς ταῦτα γράφει ὅτι «ἡ ἀληθὴς φύσις καὶ οἱ πραγματικοὶ σκοποὶ τῆς κινήσεως ταύτης εἶνε προφανεῖς ὥστε νὰ προσέξῃ ἡ παγκόσμιος νεολαία. Ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς εἰρήνης ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ ἐξακολουθεῖ νὰ σωρεῖν θρησκευτικὰ, ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ εἰρήνια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Μόσχα πολλαπλασιάζει τὰς μεγάλας τῆς προσπαθείας

διὰ τὴν παγκόσμιον ἐπανάστασιν τῆς αἰῶνος». Ἐν πάσῃ περιπτώσει καλὸν εἶνε καὶ ἡ ἰδική μας νεολαία νὰ γνωρίζῃ τὴν φύσιν τῶν τοιοῦτων κινήσεων, ἵνα μὴ παρασύρεται ὑπὸ τῶν ὑπούλων προσομιμάτων, ὑπὸ τὰ ὁποῖα κρύπτονται ἐλατήρια καὶ σκοποὶ ἀλλότριοι τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῶν ἐθνικῶν μας ἰδανικῶν.

Ἐπ' ἐσχάτων ἀπέθανεν ὁ Ἄντον Λανγκ, διάσημος διὰ τὴν κατὰ τὴν γνωστὴν τακτὴν παράστασιν τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου ἐν Oberammergau ὑπόδυσιν τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1900 ἐκλεγείν ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ εἰς διαδοχὴν τοῦ Jos. Mayr ὑποδυόμενος τὸν Χριστὸν κατὰ τὰς παραστάσεις τοῦ Μυστηρίου, ἐνεποίει βυθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς πανταχόθεν τοῦ κόσμου κατὰ τὰς παραστάσεις συρρόντας εἰς Oberammergau θεατὰς. Καὶ νῦν, ὡς καὶ πρότερον, τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαδόχου τοῦ ἐπασχολεῖ σοβαρῶς οὐ μόνον τοῦ κώκλου τῆς ἐν λόγω διασημοῦ βαναυσικῆς πολίτηνης, ἀλλὰ καὶ τὴν θρησκευτικὴν κοινὴν γνώμην τῆς δύσεως.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ τὴν περασθεύσαν ἑβδομάδα, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν εἰς δύο τακτικὰ συνεδρία, ἐν αἷσι δὲ συσκέψαντο ἐπεράτωσε τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ ἀναθεώρησιν τῆς λειτουργικῆς φυλλάδος ὡς πρὸς τὰς τυπικὰς διατάξεις αὐτῆς, κατὰ δὲ τὴν λήξαν ἑβδομάδα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν εἰς τὰς τακτικὰς αὐτῆς συνεδρίας.

—Τὸ διὰ τοῦ Ἀρχιερέως Συνοδικῶν Πρωτοβάθμιον Δικαστήριον, συνελθὸν πρὸς ἐξέτασιν τῆς υποθέσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δροβινοπόλεως καὶ Κονίτης Ἰωάννου, ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ἐμπλοκῆς. Ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισε ν' ἀπαγγεῖλῃ κατηγορίαν καὶ κατὰ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειρονοηθέντων ἱερέων. Κατὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰωάννης θὰ ὑποβάλλῃ ἔφεσιν εἰς τὸ Δευτεροβάθμιον διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς δικαστήριον.

—Ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐχορηγήθησαν ἀδειαι ἀπουσίας ἀπὸ τῶν συνοδικῶν αὐτῶν καθηκόντων, ἑπταήμερος τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ζιχνῶν κ. Ἀλεξάνδρῳ δι' ἐπιχειρήσεως υποθέσεως τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως αὐτοῦ, τῷ δὲ Σεβασμ. Μητροπολίτῃ Χίου δεκαήμερος διὰ λόγους ὑγείας, ἐχορηγήθησαν ἐπίσης μηνιαῖαι ἀδειαι ἀπουσίας εἰς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Βεργίας καὶ Ναούσης κ. Πολυκάργῳ, καὶ Σπάρτης κ. Διονυσίῳ διὰ χρήσιν λουτρῶν, δεκαήμερος δὲ ἀπουσίας ἀδειαι δι' Ἀθήνας τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Θήρας κ. Ἀνθίμῳ διὰ λόγους ὑπερσοσιακούς.

—Ἐπίσης ἐχορηγήθησαν μηνιαῖαι ἀδειαι διὰ τὴν ἰδίαν τέραν αὐτῶν πατριδα τῷ παρὰ τῆ ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν ἱεροκλήρικῳ ἀρχιμ. Δαροθέῳ Παλαδινῷ καὶ τῷ παρὰ τῆ ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ἱεροκλήρικῳ ἀρχιμ. Νικηφόρῳ Γιαννούλῃ.

—Τὸ Ὑπουργεῖον Δημοσίας Ἀσφαλείας δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ πρὸς ἀπάσας τὰς ἐν τῷ Κράτει ἀστυνομικὰς ἀρχὰς ἀπηγόρευσε τὰς συγκεντρώσεις τῶν ὁπαδῶν τῆς Χριστιανικῆς ἐπιστήμης (Christian science) γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Πεντηκοστιανισμὸς» ἢ «Κίνησις τῶν γλωσσῶν», ἰδιούτου θρησκευοῦσης φιλοσοφικῆς οργανώσεως μὴ προστατευμένης ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, καὶ διέταξε τὴν ἀλλοτρίωσιν τῶν ἐκασταχοῦ τοῦ κράτους ὑφισταμένων παραρημάτων αὐτῆς πολλῷ μᾶλλον διὰ τὸν ὅτι αὐτῆς διενεργούμενον συστηματικὸν προσηλυτισμὸν.

—Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν δι' ἐγγράφου αὐτοῦ πρὸς τὸν Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον ἀνακινεῖ ὅτι διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἑδαφίου ια' τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἀρθροῦ 12 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 1233,38 δημοσιευθέντος ἐν τῷ ὅρῳ ἀριθ. 192 τῆς 18-5 1938 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἀπαλλάσσονται τῶν τελῶν κυκλοφορίας τὸ αὐτοκίνητον τοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Μητροπολιτῶν τῶν ἔχοντων μητροπολιτικὴν ἔδραν.

— Είς τόν Σεβ. Μητροπολίτην Βόλου κ. Γεωργίου ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ ὡς Ἐπισκόπου Βοιωτίας τοῦ ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Καβάδα ἀπεστάλη τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα: «Νέος Ἐπίσκοπος Ἀθηναγόρας Καβάδας κατὰ τὸ ἐπίσημον δειπνον τῆς χθεσινῆς χειροτονίας του, εὐφῆμως μνησθεὶς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, πρώτου Ἐπισκόπου Βοιωτίας, προσέτιναν ἀποστολὴν τηλεγραφήματος ἐκφράσεως σεβασμοῦ καὶ ἐκτίμησως. Ὅθεν κλήρος καὶ λαὸς Νέας Ἀγγλίας ὑποβάλλουσιν Ὑμετέρα Σεβασμιότητι βαθύτατα σεβῆ τονίζοντες ἀπειρον ἐκτίμησιν. Ἐπιτροπὴ Κοινότητων».

— Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς συνεδρίαν ἐξέλεξε Κοσμητορὰ αὐτῆς διὰ τὸ προσεχὲς πανεπιστημιακὸν ἔτος τὸν καθηγητὴν κ. Γεώργιον Σωτηρίου.

— Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Σύρου ὅτι ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ἐτελέσθη ἑορτὴ ἐορτὴ ἐν τῷ ναφ τοῦ ἁγ. Νικολάου. Τῆς ἐορτῆς προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Φιλάρτος, παρῆσαν δὲ κατ' αὐτὴν ὁ ἱερός Κλήρος, ὁ Νομαρχῶν, ὁ Δήμαρχος μετὰ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου καὶ ἅπασαι αἱ λοιπαὶ δικαστικαὶ, στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαί, οἱ Γυμνασιάρχαι ἀμφοτέρων τῶν Γυμνασίων, οἱ διευθυνταὶ τῶν λοιπῶν Σχολείων μετὰ τῶν διδασκάλων, οἱ γονεῖς καὶ κηδεμόνες τῶν μαθητῶν καὶ πλῆθος λαοῦ. Οἱ μαθηταὶ ἐψάλλον διαφόρους ὕμνους καὶ τροπάρια, ἐξέθηκαν δὲ τὰ πεπραγμένα τῶν σχολείων οἱ διευθυνταὶ αὐτῶν Ἀρχιμ. Στυλιανὸς Κορνάρου καὶ ὁ Ἱεροκήρυξ-καθηγητῆς κ. Ἄν. Ἀναστασιάδης. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κατακλιθεὶς τὴν τελευταίαν ὠμίλησεν περὶ τῆς ἀπὸ τῶν σχολείων τούτων πολλαπλῆς ὀφελείας, ὃ δὲ γυμνασιάρχης κ. Ἄ. Ρούσσος ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ τε ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου, τῶν γονέων καὶ πάσης τῆς κοινωνίας πρὸς τε τὸν Σεβασμιώτατον καὶ τοὺς καλοὺς ἐργάτας τῶν Κατηχητικῶν σχολείων διὰ τὰ λαμπρὰ τῆς λειτουργίας των ἀποτελέσματα. Πρὸς τοὺς ἐκ τῶν μαθητῶν διακριθέντας ἡ Α.Σ. διένειμε διάφορα ἱερὰ βιβλία.

— Καθ' ἃ γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Κοζάνης, κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα ἢ 25 μαθητὰς ἱερεῖς ἀριθμοῦσα Ἱερατικὴ σχολὴ Κοζάνης ἐξέδραμον ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς Ἀρχιδ. Γεωργίου Διοσκουρίδου εἰς Ἅγιον Ὄρος σιδηροδρομικῶς διὰ Θεσσαλονίκης. Ἐν Ἀθῶνι ὑπαδέχθησαν αὐτοὺς οἱ μοναχοὶ μετὰ πολλῆς ἀγάπης, ἐπέδωκαν αὐτοῖς εἰς αὐτοὺς πᾶσαν περιποίησιν. Οἱ ἐκδρομεῖς περιελθόντες τὰς ἱερὰς μονὰς ἐπέστρεψαν μεστοὶ συγκινητικῶν ἐντυπώσεων.

— Μετὰ μεγαλοπρεποῦς πανηγυρικότητος ἐτελέσθη ἐν Σύρῳ ὁ ἐορτασμός τῆς ἐπέτειου τῆς εὐρέσεως τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνης τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου. Τοῦ ἐορτασμοῦ προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου κ. Φιλάρτος, συντερουργοὺς ἔχων τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Παροναξίας κ. Χερουρσίμ καὶ τὸν Θεοφιλ. Ἐπίσκοπον Βρεσθενῆς κ. Γεωργιαν. Καὶ τῇ μὲν παραμονῇ τῆς ἐορτῆς μετὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐπικολούθησαν ἀγρυπνία κατανυκτικὴ, αὐτῇ δὲ τῇ ἐορτῇ ἡμέρᾳ ἐτελέσθη ἡ θεία λειτουργία καὶ μετ' αὐτὴν μετὰ σφοδρὰ τῆς ἱερᾶς εἰκόνης εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Νικολάου ἐν πολυπληθεστάτῃ λιτανεύσει, ἣ μετέσχον οἱ ὑπουργοὶ Θεραπευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, Ἐσωτερικῶν, Ναυτικῶν καὶ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, οἱ Δήμαρχοι Ἀθηῶν, Πειραιῶς καὶ Ἀγ. Γεωργίου, αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως καὶ πλείστα σωματεῖα μετὰ τῶν λαβάρων αὐτῶν. Περὶ τὴν ἑσπεραν ἐγένετο φιλανθρωπικὴ ἀγορὰ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ Προσκυνηματός, μεθ' ὃ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτοῦ παρετέθη εἰς τοὺς ἐπίσημους δειπνον.

— Τὴν προπαραθούσαν Πέμπτην 9 τρέχ. ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαινία τοῦ ὑπο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος κ. Ἰεζεκιὴλ Ἰδρυθέντος Σανατορίου ἐν τῇ ἱερῇ Μονῇ Ἁγίας Τριάδος Βυρνεσίου. Εἰς τὴν Μονὴν ὑπεδέχθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μετὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς ἱερᾶς Μονῆς Κορωναῖος Ἰακώβου, μετόχιον τῆς ὁποίας εἶναι ἡ μονὴ Βυρνεσίου, τοὺς ἀφιχθέντας ἐκ Καρδίτσας τὴν πρωτὴν κ. κ. Ἰω. Κατσαμπῆν Νομάρχην Τρικάλων, Ἰω. Καλδῆν Νομιατρον Τρικάλων, Κ. Χατζημήτρον ἱατρὸν Δήμαρχον Καρδίτσας, Α. Τσαγανόν, Α. Σαρράστον

ἱατροὺς φυματολόγους, Α. Βέον δικηγόρον, Κ. Μαλαμούλην Συμβολαιογράφον, Ν. Μυλωνῆν ἔμπορον, ἐκ τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῶν ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων. Ἀπαντες μετέβησαν εἰς τὸν ναὸν τῆς Μονῆς καὶ ἠχοράσθησαν τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου Ἰακώβου, μετὰ δὲ τὸ πέρας αὐτῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐτέλεσεν ἀγασμὸν εἰς τὸ προαύλιον τῆς Μονῆς. Ἐἶτα ὁ κ. Νομάρχης καὶ οἱ λοιποὶ περιήλθον τὰ δωμάτια ἀπαστράπτοντα ἐκ καθαριότητος μετὰ τὰς 25 κλίνας ἐτοιμοὺς νὰ δεχθῶσιν ἀσθενεῖς. Κατόπιν περιήλθον τὸ διαρρυθμιζόμενον ἰσόγειον τῆς Μονῆς. Ἡ ὅλη δαπάνη τῆς διαρρυθμίσεως θὰ ἀνέλθῃ εἰς 200,000 δραχμῶν αἰτινες ἐξευρέθησαν δι' εἰσφορῶν καὶ διὰ προσωπικῆς παρασχῆς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, ὑπολογίζονται δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν κλινῶν ν' ἀνέλθῃ εἰς ὀγδοήκοντα. Μετὰ τὴν παράθεσιν γυμνασίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανήλθον εἰς Καρδίτσαν. Ὁ κ. Νομάρχης εἰς δηλώσειε του πρὸς τὸν ἐγγώριον τύπον ἐξῆρξεν τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος, ὅστις ἰδρύσας πρὸ 14 ἐτῶν τὸ Φιλὸπτωχον Ταμεῖον δι' ἄγια Σεραφεῖμ πλῆθος τῆς προκκοδοτήσεως ἀπόρων κορασιῶν καὶ σπουδῆς ἀπόρων νέων, ἐπέξεταίνας τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον του διὰ τῆς ἰδρύσεως Νεσοκομείου, Γηροκομείου, Σανατορίου, Ἀκτινολογικοῦ Ἐργαστηρίου, Παιδικῶν ἐξοχῶν, ἰδρυμάτων τὰ ὁποῖα καὶ διοικεῖ ὁ ἴδιος ὁ Μητροπολίτης, δι' ὃ καὶ ὁ ὑπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς κ. Κορυζῆς ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Α. Σ. ἐν ἑκατομμύριον δραχμῶν.

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Λαϊκῆς Βιβλιοθήκης ἐν Καρδίτῃ τὴν προπαραθούσαν Κυριακὴν (5) ἐνηργήθησαν αἱ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῆς Νυκτερινῆς Ἐαγγελματικῆς σχολῆς, τῆς ἰδρυθείσης προνεύει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος κ. Ἰεζεκιὴλ πρὸ τετραετίας, εἰς ἣν φοιτῶντες ἐμποροῦπάλληλοι ἀποκτῶντες προσόντα δημοσίων ἐμπορικῶν σχολῶν, καὶ τὴν ὁποίαν χρηματοδοτεῖ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Εἰς τὰς ἐξετάσεις παρευρέθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, ὁ Δήμαρχος, οἱ διευθυνταὶ τῶν τραπεζῶν καὶ ἄλλοι ἐμπορευόμενοι. Ταῦτο χρόνος ἐγένοντο αἱ ἐξετάσεις καὶ τῶν νυκτερινῶν σχολῶν ἀπόρων παιδῶν. Ἀμφότεραι αἱ σχολαὶ παρουσίαν προόδου τῶν μαθητῶν ἱκανὴν, συντέλεσε δὲ εἰς τοῦτο τὸ συστάειν τοῦ Πατριωτικοῦ ἰδρυματος, ὅπερ καθίστα τακτικὴν τὴν φοίτησιν. Ἐν τέλει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ὀμίλησας συνεχῶς τοὺς διοικούντας τοῦ ἴδρυματός καὶ τοὺς διδάξαντας διὰ τὴν πλουσίαν μαρποφορίαν των, ἐτόνισεν τὴν κοινωνικὴν ὀφέλειαν τῶν νυκτερινῶν σχολῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων αἱ ἐξ ἀδρότου ἀνάγκης ἐργαζόμενοι νέοι θὰ ἠγνόουν τὴν ἱστορίαν τῆς θρησκείας των, τῆς πατρίδος των καὶ τὴν γλώσσάν των, θὰ ἦσαν δὲ ἀνεπιτήδευτοι εἰς τὴν ἐργασίαν των. Ὁ Σεβ. ἐξέφρασεν κατόπιν χάριτας πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ Πατριωτικοῦ ἰδρυματος κ. Α. Φίλωνα διὰ τὰ συστάειν τῶν σχολῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Τῇ 25 παραλθόντος Μαρτίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀυστραλίας κ. Τιμόθεος μεταβὰς εἰς Ἀδελαΐδα ἐτέλεσεν ἐν μέσῳ συρροῆς τῶν ὀρθοδόξων τῆς πόλεως τὰ ἐγκαινία τοῦ μεγαλοῦ ναοῦ τῆς κοινότητος ναοῦ, ἀναγερόντος ἐπ' ὀνόματι τῶν παρμεσίτων Ταξιαρχῶν τῆς δραστηρίαις αὐτοῦ ἐνεργείαις, βοηθουμένου καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀδελαΐδι Ἀρχιμανδριτοῦ Πανοσιολογ. Γερμανοῦ Ἡλίου, διὰ προσφορῶν καὶ ἐξ ἐράνων τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν. Τὴν τελευταίαν παρηνολούθησαν ὁ ἐν Σίδνεϋ Γεν. πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰω. Κοκοτάκης, ὁ ἐν Ντιντὸν Ἀυστραλίας πρόξενος τῆς Ἑλλάδος καὶ γενναῖος διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ χορηγὸς κ. Oscar Sappelt, ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως, πολλοὶ τῶν ἐν αὐτῇ ξένων προξένων, κληρικοὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐγγωρίου τύπου καὶ πολλοὶ αὐστραλοὶ πρόκριτοι. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης προσεχίρεισε τὸν Ἀρχιμ. Γερμανὸν εἰς πνευματικὸν τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀυστραλίας. Ὁ ναὸς τῆς Ἀδελαΐδος εἶναι ὁ τρίτος ἐν Ἀυστραλίᾳ ἀναγερόμενος καὶ ἐγκαινιζόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. κ. Τιμοθέου ἀφ' ἧς ἡ Α. Σ. ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀυστραλίας.

τριάρχου, διοργάνωση μεταξύ των κοπτῶν τῆς Αἰγύπτου ἔργον πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὅπως, κατὰ σχετικὴν ἀνακοίνωσιν τῆς κυβερνήσεως τῆς Παλαιστίνης, δεόν νὰ ἀποσταλῆ εἰς Ἱεροσόλυμα ὡς συμβολὴ τῶν κοπτῶν εἰς τὴν ἐπιχειρῆσιν ἐπισκοπικὴν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Ὡς δὲ ἀναγράφου τὰ αἰγυπτιακὰ φύλλα, ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς κοπτικῆς Ἐκκλησίας συνελθοῦσα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Πατριάρχου Ἄμπα Γιοχάνες καὶ διασκεφθεῖσα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς συμμετοχῆς τῶν κοπτῶν εἰς τὰς δαπάνας τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν ἐπιτροπῆς ἐργάνων, ἐξουσιοδοτήθη δ' ὁ κοπτικὸς Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων Ἄμπα Θεόφιλος νὰ λάβῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κρινόμενα ὡς κατ'ἀλλῆλα μέτρα πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Αἰγύπτου (!) ἐπὶ τοῦ Παναγίου Τάφου, ἀφοῦ πρότερον συνηνοηθῆ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«ΘΕΟΛΟΓΙΑ», ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ Ἰουνίου 1938. Περιεχόμενα: Ἡ Ἐκκλησία Ἀντιοχείας ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Σελτζουκιδῶν καὶ τῶν Φράγκων ἐν Συρίᾳ ὑπὸ Χρυσόστομον Παπαδοπούλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Οἱ Ὁ Ἀπόστολοι ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰζεκιήλ. Ἡ Τετάρτη Οἰκουμένη Σύνοδος ἐν Χαλκηδόνι 451 ὑπὸ Ἀδαμαντίου Ν. Διαμαντοπούλου καθηγητοῦ, Ἀνεκδότα ἔργα τοῦ Ἀθανασίου Παρίου ὑπὸ Κ. Ι. Δουβοννιώτου, Ὁ Ἑλληνορθόδοξος χαρακτὴρ τοῦ Πατριαρχεῦ τοῦ Ἱεροσολύμων διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὑπὸ Μ. Κ. Καραμπέρη, Γρηγόριος ὁ ΣΤ' καὶ τὸ βουλγαρικὸν ζήτημα ὑπὸ Ἀρχμ. Καρπαθίου, Τεράζιον βυζαντινοῦ ἀναγλύφου τῆς Παναγίας ὑπὸ Ν. Ι. Γιαννοπούλου. Κατάλογος Ἀγιογραφικῶν χειρογράφων ὑπὸ Ἐυλόγιου Κορούλα Δαυριάτου (νῦν Ἐπισκόπου Κορυθῆς).

Κ. Ι. Δουβοννιώτου Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀνεκδότα ἔργα τοῦ Ἀθανασίου Παρίου. (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας») Ἀθήναι, τύποις «Φοῖνικος» 1938.

Παναγιώτου Γ. Μπρατιώτου Καθηγητοῦ τῆς Βίβλου εἰς τὴν Π. Δ. καὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν Ἑβραϊκῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Ἡ θεολογία τοῦ Emil Brunner (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημ. Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) Ἀθήναι, τύποις «Φοῖνικος» 1938 (σ. 24).

Ἐδωγγέλου Ἀντωνιάδου ἐκτάκτου καθηγητοῦ τῆς Ἑρμηνευτικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς θεοπνευστίας τῆς ἁγίας Γραφῆς. (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημ. Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) Ἀθήναι, τύποις «Φοῖνικος» 1938 (σ. 12).

Ἀμιλκα Σ. Ἀλιβιζάνου Καθηγητοῦ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποινικῆς (Προέδρου τῆς Ἐφορείας τοῦ Πανεπιστημικοῦ ναοῦ), Ὁ Πανεπιστημιακὸς ναὸς τῆς Υ. Θ. τῆς Καπνικαρέας. (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημ. Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) Ἀθήναι, τύποις «Φοῖνικος» 1938.

Ἰωάννου Ν. Καμίρη Ὁ περὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων ἐπὶ τῆς οὐροδόξου Θεολογίας ἐναρκτήριος ἐπὶ ὑψηλοῦ λόγου. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας», Τύποις «Φοῖνικος» 1938 (σ. 30).

Π. Δ. Ἀντωνοπούλου Διευθυντοῦ τῆς Παιδαγ. Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης, Ἡ σημασία τῆς ἀγωγῆς ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἐξελίξεως τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀθήναι, ἐκδοτ. Οἶκος Π. Δημητρίου, 1938 (σ. 34).

Μαν. Α. Τριανταφυλλίδη, Στάθμοι τῆς γλωσσικῆς μας ἱστορίας. Α. 1. Ὁ ἀτικισμὸς καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς διγλωσσίας. 2. Ἡ Νέα Διαθήκη καὶ ὁ πρῶτος δημοτικισμὸς. Ἀθήνα 1937 (σ. 76).

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ (2)

Τὸ κατὰ τὸν νόμον 5383 Πρωτοβάθμιον Συνεδρικὸν Δικαστήριον

Πρὸς τὸν ἱερέα Ἀλέξανδρον Ἀρχιελὲν τέως ἐφημέριον Συχαίνων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν. (Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσθαι, ἵνα, βάσει τοῦ ἀρθροῦ 55 τοῦ ὡς ἄνω νόμου, ἀμφανισθῆς αὐτεπιδόκιμος ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου

Συνεδικοῦ Δικαστηρίου ἐν τῷ Συνεδικῷ μεγάρῳ τῆ 6ῃ Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καὶ ὥρα 9 π. μ. ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ ἀποβολῇ τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος. Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῆ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ καὶ ὥρα θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνεδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γερμανὸς

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἀρχιεπισκοπῆ Ἀθηνῶν

Προκειμένου νὰ ἀνακηρύξωμεν ὑποψηφίους πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων ἐφημερίων τῶν ἐνταῦθα ἱερῶν ναῶν ἁγίου Αἰμιλιανοῦ (Ὁσίου Σκουζέ) καὶ ἁγίου Γεωργίου Ἐλευθερουπόλεως—Νεῶς Ἰωνίας καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 10ῆς Ἰουλίου ἐ. ἔ. ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ αὐτῶν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν Ἀθήναις τῆ 11ῃ Ἰουνίου 1938. † Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος.

Ἱερᾷ Μητρόπολις Κορινθίας

Καλοῦνται οἱ βυλομένοι νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημεριακοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῆς ἐνορίας Καμαριῶν, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἐκ τοῦ νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, προκειμένου ν' ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους πρὸς ἐκλογὴν ἐφημερίου τῆς ἐν λόγῳ ἐνορίας. Ἐν Κορινθίῳ τῆ 6ῃ Ἰουνίου 1938. † Ὁ Κορινθίας Δαμασκηνός.

Ἱερᾷ Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσι τῆ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν, ἐφημερίων κ.λ.π.» ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς χρεουστῆς ἐνορίας Σκοπιᾶς Εὐρυτανίας. Ἐν Ναυπάκτῳ τῆ 16 Μαΐου 1938.

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Γερμανὸς

Ἱ. Μητρόπολις Φθιώτιδος.

Χρεουστῆς τῆς θεοσεβ. τακτικῆς ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Προσκυνᾶς προσκαλεῖ τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 82 τοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ αὐτοῦ νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ. Ἐν Λαμῆ τῆ 8 Ἰουνίου 1938.

† Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος.

Ἱ. Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης,

Ματαιωθείσης τῆς ἀρχικῆς ἐκλογῆς π. η. ρ. τῆς κενῆς ὀργανικῆς θέσεως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ρυδοχωρίου, παρατεταμένου τὴν προθεσμίαν ἐπὶ τρίμηνον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας καὶ καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ κωδ. νόμου 5439 ὀριζόμενα προσόντα νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ τῶν. Ἐν Σιατίστῃ τῆ 10 Ἰουνίου 1938. † Ὁ Σισανίου Σιατίστης Διόδωρος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ 2415

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Ἐδέσεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
- † Ὁ Ἐάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ

Ἐπεύθυνος, Π. Σ. Μανωλέσης

Τύποις «Φοῖνικος» ὁδὸς Ἀσωνάτου 4, Τηλ. 64-229